

Pienimmän pahan tie?

Yle-lain muuttamisen puoltaminen ja vastustus 2020–2022 eduskunnassa ja
valiokunnissa

Poliittisen historian
kandidaatintutkielma

Laatija:
Alexander Proctor

30.9.2024
Turku

Kandidaatintutkielma

Oppiaine: Poliittinen historia

Tekijä(t): Alexander Proctor

Otsikko: Pienimmän pahan tie? – Yle-lain muuttamisen puoltaminen ja vastustus 2020–2022 eduskunnassa ja valiokunnissa

Sivumäärä: 45 sivua

Päivämäärä: 30.9.2024

Yle-lakia muutettiin 1.8.2022. Käsittelen tutkielmassani Medialiiton valtioneuvoston lakimuutokseen johtanutta prosessia eduskunnassa ja valiokuntatyössä 2020–2022 ja syitä, miksi prosessi päättyi Ylen toiminnan rajoittamiseen. Primäärilähteeni ovat eduskunnan täysistuntojen puheenvuoroja, perustuslakivaliokunnan lausunto sekä liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö.

Käytän tutkimuksessani metodeina laadullista sisällönanalyysiä, sisällön erittelyä ja lähdekritiikkiä. Käyn primäärilähteet läpi analysoiden puheenvuoroja, lausuntoa ja mietintöä niin kokonaisuutena kuin yksittäisten argumenttien puitteissa myöten. Lisäksi lähestyn materiaalia korostaen puheenvuorojen pitäjien ja valiokuntien kuulemien asiantuntijoiden taustoja.

Yle-asioista on koko 2000-luvun päätetty parlamentaarilla menettelyllä, jossa eduskunta asettaa parlamentaarisen työryhmän. Tässä perinteessä työryhmien yksimielisyys on olennaista. Tämän menettelyn katsotaan suojaavan Ylen riippumattomuutta median ja varmistavan, että Yle on koko eduskunnan eikä vain hallitusten media. Komission valtioneuvoston käsittelyssä taas valtioilla on yleensä tapana tehdä sovitteluratkaisu komission kanssa. Käytännössä Medialiiton valtioneuvoston käsittelyn tapauksessa liikenne- ja viestintäministeriö on neuvotellut Euroopan komission kilpailun pääosaston kanssa. Parlamentaarinen menettely ja epävirallinen sovitteluratkaisun työ ovat menetelminä hyvin erilaisia. Tässä tapauksessa liikenne- ja viestintäministeriö on konsultoinut kaikkien eduskuntaryhmien puheenjohtajia ja saanut heiltä mandaatin neuvotella komission virkamiesten kanssa.

Aineistossani argumentoitiin eniten Ylen julkisen palvelun tehtävien turvaamisen puolesta. Merkittävin vastakkainasettelu syntyi väitöksen *Yle heikentää kaupallisen median asemaa* ja vastaväitöksen *Ylen markkinahaitasta ei tutkimusten mukaan ole näyttöä ja vahva yleisradio saattaa jopa parantaa kaupallisen median asemaa* välillä. EU-sääntely ja siitä johtuva pakko oli yleisin perustelu hallituksen esityksen kannattamiseen. Samalla enemmistö tutkijoista oli sitä mieltä, että hallituksen esityksessä oli tehty väärä EU-oikeudellinen tulkinta. Aineistosta ilmeni, että tässä tapauksessa valtioneuvoston käsittely ei sopinut ongelmattomasti yhteen parlamentaarisen valmistelun kanssa. Merkittävin kritiikin kohde oli nimenomaan lainvalmistelun prosessi.

Päädyn tutkielmassani seuraaviin havaintoihin: muutoksia Yle-lakiin ei haluttu tehdä ja vain kantelumenettely selittää Yle-lain muuttamiseen päättymistä; valmistelu- ja käsittelyprosessit olivat poikkeus historiallisessa jatkumossa, jossa Yle-asioista on 2000-luvulla päätetty parlamentaarilla menettelyllä; kantelumenettelystä johtunut valmisteluprosessi oli ongelmallinen; ja valmistelutyön edustuksellisuudessa olisi ollut parannettavaa.

Avainsanat: Yleisradio Oy, Medialiitto, valtioneuvoston kilpailun pääosasto, eduskunta, perustuslakivaliokunta, liikenne- ja viestintävaliokunta, parlamentaarinen menettely

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
1.1	Taustaa	5
1.2	Primääriaineisto, rajaukset ja tutkimuskysymys	8
1.3	Tutkimusmetodi ja aiempi tutkimus	9
2	Hallituksen esityksen vastaanotto eduskunnassa ja valiokunnissa	13
3	Lähetekeskustelu	19
3.1	Kansanedustajien kantojen voimakkuus	20
3.2	Lähetekeskustelun sisältö sekä kansanedustajien kiivaus ja ristiriitaisuus	22
4	Valiokuntatyö	24
4.1	Valiokuntien kuultavat	24
4.2	Perustuslakivaliokunnan lausunto	25
4.3	Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö	26
5	Eduskunnan käsittely	28
6	Johtopäätökset	29
6.1	HE:n muutoksia Yle-lakiin ei haluttu tehdä ja vain kantelumenettely selittää päätymistä Yle-lain muuttamiseen	29
6.2	Poikkeus parlamentaarisen perinteen historiallisessa jatkumossa	30
6.3	Kantelumenettelystä johtunut valmisteluprosessi oli ongelmallinen	31
6.4	HE:n valmistelun ja käsittelyn edustuksellisuudessa on parannettavaa	33
6.5	Lopuksi	33
	Lähteet	34
	Liitteet	36
	Liite 1. Yle-laki ennen, lausuntokierroksella ja nykyään	36
	Liite 2. Aikajana tapahtumista	37
	Liite 3. Lähetekeskustelun argumentit ja niiden arvotus	39

1 Johdanto

Elokuussa 2022 voimaan astunut Yle-lain muutos rajoittaa Yleisradion verkkotekstien julkaisua edellyttäen niihin liittyvän liikkuvaa kuvaa tai ääntä (ks. liite 1¹). Tämä lakimuutos oli seurausta Medialiiton vuonna 2017 tekemästä valtioneuvoston kantelusta Euroopan komissiolle.² Tarkastelen kandidaatintutkielmassani, miten lakimuutosta puollettiin ja vastustettiin Suomen eduskunnassa, perustuslakivaliokunnassa (PeV) ja liikenne- ja viestintävaliokunnassa (LiV) ja, miksi lopputuloksena oli Ylen verkossa julkaiseman tekstisisällön rajoittaminen. Tutkimuksen primääriaineisto koostuu eduskunnan täysistuntojen pöytäkirjoista ja valiokuntien lausunnosta ja mietinnöistä.

Lukijan on hyvä tietää, että olen itse ollut mukana Tieto on meidän -kansalaisaloitteessa, joka vastusti hallituksen esitystä (HE) 2021 ja ehti lakiesityksen käsittelyyn.³ Vaikka minulla on henkilökohtainen kytkös aiheeseen, tutkin kuitenkin asiaa vastuullisen tieteen ja tutkimusetiikan ohjeiden mukaisesti pyrkien siihen, että mielipiteeni eivät vaikuta tutkimukseni sisältöön ja loppupäätelmiin.

Syksyllä 2024 aihe on jälleen ajankohtainen, sillä Medialiitto teki uuden valtioneuvoston kantelun liittyen Ylen tekstisisältöihin verkossa.⁴ Lisäksi, lokakuusta 2023 asti parlamentaarinen työryhmä on pyrkinyt arvioimaan Yleisradion julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta. Työryhmä pääsi sopuun 33 kokouksen jälkeen.⁵ Jos yhteisymmärrystä ei olisi saavutettu, olisi kysymys Ylen tehtävistä ja rahoituksesta voinut siirtyä hallituksen käsiteltäväksi, mikä olisi voinut uhata Ylen asemaa riippumattomana medianä.⁶ Hallituspuolueiden nuorisojärjestöjen aktiivit olivat pettyneitä, ettei Ylen budjetista leikattu enempää. He syyttivät lopputuloksesta

---

¹ Lakimuutoksessa mainitaan myös poikkeuksia, joiden kohdalla verkkomuotoiseen tekstisisältöön ei tarvitse liittyä liikkuvaa kuvaa tai ääntä.

² Oikeudellinen arvio sisämarkkinoille soveltumattomasta valtioneuvoston kantelusta. Yleisradio Oy:n tekstimuotoisten journalististen verkkosisältöjen rahoitus. Medialiiton kantelun muistio. Advance Asianajotoimisto Oy, Bech-Bruun ja Copenhagen Economics, 2017. <<https://www.medialiitto.fi/wp-content/uploads/2020/09/KAANNOS-Liite-4-Oikeudellinen-arvio-sisamarkkinoille-soveltumattomasta-valtioneuvoston-kantelusta-ID-576907.pdf>> [luettu 30.8.2024]

³ LiVP 56/2021 vp. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KokousPoytakirja/Documents/LiVP_56+2021.pdf> [luettu 25.5.2023]

⁴ Yleisradion tekstisisällöt ja hallintoneuvoston riippumattomuus Euroopan komission arvioitavaksi. Medialiitto 10.9. <<https://www.medialiitto.fi/uutiset/yleisradion-tekstisisallot-ja-hallintoneuvoston-riippumattomuus-euroopan-komission-arvioitavaksi/>> [luettu 11.9.2024]

⁵ Parlamentaarinen Yle-työryhmä vähentää Ylen rahoitusta ja edistää avoimuutta. Valtioneuvoston tiedote, 12.9.2024. <<https://valtioneuvosto.fi/-/1410829/parlamentaarinen-yle-tyoryhma-vahentaa-ylen-rahoitusta-ja-edistaa-avoimuutta>> [luettu 18.9.2024]

⁶ Arvio kokoomuksessa: Kiista Ylestä voi kaatua hallitukselle. Helsingin Sanomat, 30.8.2024. <<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000010662653.html>> [luettu 30.8.2024]

parlamentaarista menettelyä, joka heidän mielestään “tekee Ylestä käytännössä immuunin kansalaisten tahdolle.” He tekivät aiheesta Yle kuriin nyt! -kansalaisaloitteen.⁷

1.1 Taustaa

Medialiitto teki kesäkuussa 2017 valtioneuvoston valtionvalvontakantelun Euroopan komissiolle, jossa se kyseenalaisti Yleisradion (Yle) verkkotekstisisällöt. Kantelussa väitettiin, että Ylen tekstimuotoinen sisältö ei kuulu yleisradiotoiminnan piiriin, että Ylen julkisen palvelun tehtävää ei ole määritelty riittävän tarkasti, ja että Ylen hallintoneuvoston riippumattomuus ja valvonta eivät ole riittäviä valtioneuvoston päätökseen sallia alueelliset verkkouutiset.⁸ Taustalla oli Medialiiton tyytymättömyys Ylen hallintoneuvoston päätökseen sallia alueelliset verkkouutiset.⁹

Medialiiton huoli juontaa juurensa yksityisen median aseman heikentymisestä markkinoilla. Facebookin ja Googlen kaltaiset jalustat ovat ajaneet mainostuloista riippuvaiset mediat yhä ahtaammalle läpi 2000- ja 2010-lukujen.¹⁰ Medialiitto edustaa noin 600 suomalaista media-alan yritystä, jotka kokevat Ylen verovaroin rahoitetun toiminnan uhkaavan kaupallisten mediatoimijoiden asemaa.¹¹ Ylen kilpailuasema on herättänyt laajaa keskustelua, koska Ylen toiminnan kaventamista pidetään myös haitallisena jo valmiiksi haasteellisessa mediaympäristössä.¹²

Media- ja viestintäpolitiikan tutkijat ovat eri mieltä Medialiiton kanssa korostaen julkisen palvelun median tärkeyttä kansalaisten näkökulmasta.¹³ He katsovat, että kaupallisen median ongelmat johtuvat ennen kaikkea perinteisiä liiketoimintamalleja vaikeuttaneista kuluttajien ja mainostajien käyttäytymismuutoksista.¹⁴ Tutkimus myös osoittaa, että julkinen ja kaupallinen media eivät kilpaile samoista tuloista, ainoastaan yleisön hyväksynnästä.¹⁵ Esimerkiksi Sehl, Fletcher ja Picard (2020) tutkivat julkisen palvelun ja kaupallisen median tulojen ja tavoitavuuden välistä yhteyttä EU-maissa eivätkä löytäneet selkeää tukea

---

⁷ Yle kuriin nyt! -kansalaisaloite, 23.9.3034. <<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/14101>> [luettu 23.9.2024]

⁸ HE 250/2020 vp. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Sivut/HE_250+2020.aspx> [luettu 30.8.2024]

⁹ Soramäki 2017, s. 169–170.

¹⁰ Ala-Fossi et al. 2019, s. 50.

¹¹ Esittely. Medialiiton verkkosivu. <<https://www.medialiitto.fi/medialiitto/medialiiton-esittely/>> [luettu 25.5.2023]

¹² Media-ala on keskittynyt ja keskittyy entisestään ja sen keskeisten alatoimijoiden yritys- ja henkilöstömäärät ovat laskussa. Ala-Fossi et al. 2019. JA Maksumuurit ovat yleistyneet. Reunanen et al. 2021.

¹³ Ala-Fossi et al. 2018, s. 305.

¹⁴ Ala-Fossi et al. 2018, s. 307.

¹⁵ Ala-Fossi et al. 2018, s. 133.

syrytytymisvaikutuksen olemassaololle.¹⁶ Ylen vahva rooli saattaa jopa lisätä muiden uutislähteiden käyttöä.¹⁷

Yleisradioiden tekstimuotoiset verkkosisällöt ovat olleet pinnalla muuallakin EU:ssa. Ruotsissa vuosia 2020–2025 koskevassa SVT:n toimilupapäätöksessä ja toimiluvan ehtoissa tekstimuotoiseen sisältöön ei puututa suoraan, mutta SVT:n tulee ehtojen mukaisesti keskittyä sen ydintoimintaan eli av-sisältöön ja esimerkiksi pitkiä artikkeleita ilman kytkentää televisio- tai radiouutisiin tulisi käyttää pidättyvästi. Tanskassa vuosien 2019–2023 julkisen palvelun sopimukseen tehtiin aluksi kirjaus, että DR voi julkaista tekstimuotoisia uutisia pitemmistä artikkeleista pidättyen, mutta hallituksen vaihduttua 2019 tämä kirjaus otettiin pois. Norjassa tekstimuotoisen sisällön osalta ei ole säädetty tarkkoja rajoituksia. Saksassa tekstimuotoisen verkkosisällön määrittely on kirjattu tarkkana luettelona juuri valtioneuvoston ratkaisun seurauksena. Saksassa rajoitukset ovat varsin rajut. Belgiassa taas valtioneuvoston eteni Euroopan komission kilpailun pääosaston (DG COMP) viralliseen tulkintaan asti, jossa komissio hyväksyi Belgian tukiohjelman Belgian viranomaisien lisättyä listan sallituista palveluista RTBF:n tehtäviä määrittelevään sopimukseen.¹⁸ Suomen tapaus ei siis ole ainutlaatuinen. Yleisradioiden tekstimuotoisesta verkkosisällöstä ei kuitenkaan ole vielä EU-tason oikeuskäytäntöä, koska DG COMP:n näkemyksiä asiasta ei olla vielä haastettu.

Tarkasteltaessa primääriaineistoa käy ilmi, että merkittävä osa eduskunnan ja valiokuntien keskusteluista sekä argumenteista keskittyi prosessiin, jonka kautta Medialiiton kantelu johti lakimuutokseen. Vastatakseni tutkimuskysymyksiini analysoin tutkimuksessa tämän lakimuutokseen johtaneen prosessin perusteellisesti. Toisesta liitteestä löytyy kattava aikajana tapahtumista.

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) antoi vastineensa kanteluun ja DG COMP:n esittämiin kysymyksiin marraskuussa 2017. Vastineessa puolustettiin Yleisradion tekstimuotoisen sisällön kuulumista julkisen palvelun yleisradiotoiminnan piiriin ja korostettiin Yleisradion valvonnan asianmukaisuutta sekä valtioneuvoston sääntelyn selkeyttä. DG COMP käsitteli kantelua

---

¹⁶ Syrytytymisvaikutus on olemassa, jos yleisradioiden maksutonta uutistarjontaa lukevat eivät haluaisi seurata mainos- tai käyttäjämaksurahoitteista uutistarjontaa tai seuraisivat sitä vähemmän kuin muuten seuraisivat. JA Sehl et al. 2020. Crowding out: Is there evidence that public service media harm markets? A cross-national comparative analysis of commercial television and online news providers. *European Journal of Communication*.

¹⁷ Eritoten (länsieurooppalaisissa) maissa, joissa on vahva julkisen sektorin media, nähtiin enemmän luotettujen uutisbrändien kulutusta. Newman et al. 2021, s. 9.

¹⁸ HE 250/2020 vp.

epävirallisella tasolla LVM:n kanssa, ja vuonna 2019 LVM tiedotti eduskuntaryhmien puheenjohtajia tarpeesta tarkentaa Yle-lakia. Prosessin aikana LVM neuvotteli DG COMP:n kanssa lakimuutoksista, ja DG COMP antoi alustavan hyväksynnän lakiehdotuksille keväällä 2020. LVM esitteli komission hyväksymän lakimuutoksen eduskuntaryhmien puheenjohtajille, ja hallituksen esitys eteni lausuntokierrokselle kesäkuussa 2020. Lopullinen esitys esiteltiin eduskunnalle joulukuussa 2020.¹⁹

Prosessissa herätti huomiota se, että DG COMP:n ja Suomen virkamiesten välinen yhteydenpito kanteluun liittyen määrättiin salaiseksi.²⁰ Ei ole selvää, missä määrin eduskuntaryhmien puheenjohtajat tai kansanedustajat ovat päässeet tutustumaan tähän aineistoon. Asiakirjoista käy ilmi, että vasta marraskuussa 2021, prosessin loppuvaiheessa, salassa pidettävät materiaalit jaettiin liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenille.²¹

Suomessa on vakiintunut käytäntö, jossa Yleisradiota koskevat lainsäädäntömuutokset valmistellaan eduskuntaryhmien asettamissa parlamentaarisisissa työryhmissä. Tämä perinne alkoi vuonna 2001²² ja sen tavoitteena on välttää Ylen politisoituminen, korostaen eduskunnan roolia Ylen "omistajana". Vuosien 2001–2017 välillä on asetettu kuusi parlamentaarista työryhmää käsittelemään Ylen toimintaedellytyksiä, rahoitusta, julkisen palvelun määrittelyä sekä hallintorakenteita.²³ Lokakuussa 2023 perustettiin viimeisin parlamentaarinen työryhmä, jonka tehtäväksi annettiin arvioida Ylen julkisen palvelun tehtävää ja rahoitusta.²⁴ Medialiiton kantelun seurauksena ei kuitenkaan muodostettu uutta parlamentaarista työryhmää, vaikka LVM tiedotti eduskuntaryhmien puheenjohtajille valtioneuvoston kantelun käsittelystä ja neuvotteli DG COMP:n kanssa lakimuutoksista heidän valtuutuksellaan. LVM sitoutui esittämään tarkat lainmuutokset puheenjohtajille ennen

---

¹⁹ HE 250/2020 vp.

²⁰ SA.48486 – Alleged illegal aid to the Finnish public service broadcaster Yleisradio Oy / Consultation under Article 5 of Regulation 1049/2001. European Commission, Competition DG, 17.9.2020. <<https://drive.google.com/file/d/1uFARxKrJTl2oac1zt1luD-tOXm7Upztj/view?usp=sharing>> [luettu 26.9.2024]

²¹ LiVP 56/2021 vp. JA LVM mainitsee tarjonneensa näitä asiakirjoja LiV:lle ja PeV:lle myös aiemmin. Liikenne- ja viestintäministeriön vastine Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 250/2020 vp) perustuslakivaliokunnan lausunnolle. 11.1.2022.

²² Vuonna 1979 asetettu radio- ja televisiokomitea oli ensimmäinen puhtaasti parlamentaarinen komitea, mutta parlamentaaristen työryhmien aikakauden katsotaan alkaneen 2001. Soramäki 2017.

²³ Soramäki 2017, s. 92–126.

²⁴ Yle-ryhmä pitänyt jo 32 kokousta, sopua ei vielääkään – työryhmää johtava Matias Marttinen: ”Raja tulee vastaan”. Iltasanomat, 15.8.2024.

lopullisia päätöksiä.²⁵ Perinteisesti parlamentaarinen valmistelu on tarkoittanut kuitenkin nimenomaan komiteaa tai työryhmää, joka on kuullut myös asiantuntijoita.²⁶

Analysoitaessa eri argumentteja on olennaista tunnistaa kunkin kannan lähtökohdat ja niiden taustalla olevat tahot. Yhtenä keskeisenä yllyttäjänä toimi **Medialiitto**, joka ajoi Yleisradion toiminnan rajoittamista ja oli tyytymätön HE:n liian lieviin rajoituksiin. **DG COMP** vaikutti merkittävästi **LVM**:n tulkintaan, jonka mukaan Yle-lakia oli tarkennettava tekstimuotoisten verkkojulkaisujen osalta. LVM pyrki HE:llä kompromissiin, joka rajoittaisi Ylen toimintaa mahdollisimman vähän ja turvaisi sen jatkumisen, perustellen linjaansa EU-oikeudellisilla riskeillä ja halulla välttää komission viralliset prosessit.²⁷ Tampereen ja Helsingin yliopistojen **tutkijat** sen sijaan ehdottivat, ettei lakimuutosta annettaisi eduskunnalle ja, että Yleisradion tehtävien uudelleenmäärittely kuuluisi parlamentaariselle työryhmälle. Heidän mukaansa julkisen yleisradion tehtävät kuuluvat yksinomaan jäsenvaltioiden toimivaltaan.²⁸ Lisäksi Tieto on meidän -**kansalaisaloite** ja **etujärjestöt**²⁹ kritisoivat HE:tä Ylen tekstimuotoisen sisällön rajoittamisen osalta. Kansalaisaloite esitti vaihtoehdon, jolla haluttiin turvata Ylen laajempi rooli erityisesti tekstimuotoisessa journalismissa.³⁰

1.2 Primääriaineisto, rajaukset ja tutkimuskysymys

Medialiitto teki valtioneuvoston Euroopan komissiolle kesäkuussa 2017, ja uusi Yle-laki astui voimaan elokuussa 2022. Lakiesitys eteni 2020 useiden lausunto- ja käsittelyvaiheiden kautta eduskuntaan, jossa sitä käsiteltiin valiokunnissa ja täysistunnoissa. LiV ja PeV tarkastelivat esitystä vuoden 2021–2022 aikana useissa kokouksissa. PeV:n lausunto valmistui syyskuussa 2021 ja LiV:n lopullinen mietintö valmistui helmikuussa 2022.

Lähetekeskustelussa ja ensimmäisessä käsittelyssä lakiehdotusta käsiteltiin laajemmin, mutta toisessa käsittelyssä päätös keskittyi lakiesityksen hyväksymiseen. Tutkielmani

²⁵ HE 250/2020 vp.

²⁶ Yle-lain muutos on merkki viestintäpolitiikan tilasta Suomessa. Tampereen yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan verkkojulkaisu. Riku Neuvonen, 7.10.2020. <<https://www.tuni.fi/alustalehti/2020/10/07/yle-lain-muutos-on-merkki-viestintapolitiikan-tilasta-suomessa/>> [luettu 17.9.2024]

²⁷ HE 250/2020 vp.

²⁸ Marko Ala-Fossin, Heikki Hellmanin, Jockum Hildénin ja Hannu Niemisen yhteinen lausunto hallituksen esityksestä Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta, 12.3.2021. <<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2021-AK-357825.pdf>> [luettu 5.9.2024]

²⁹ Suomen Kustannusyhdistys on myös etujärjestö, mutta sen ollessa Medialiiton jäsenjärjestö olen luokitellut sen Medialiitto ja sen jäsenet -ryhmään. Suomen Kustannusyhdistys puolsi Ylen tekstisisältöjen rajaamista.

³⁰ Tieto on meidän - kansalaisaloite Ylen tekstisisältöjen turvaamiseksi, 15.2.2021. <<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/8023>> [luettu 6.9.2024]

primääriaineisto rajautuu siis eduskunnan käsittelyyn ja valiokuntien lausuntoon ja mietintöön, joista koostuu yhteensä 24 sivua täysistuntokeskustelua ja 15 sivua valiokuntien asiakirjoja. Lisäksi hyödynnän tutkimuksessa laajemmin Medialiiton kantelua, hallituksen esitystä, kansalaisaloitetta sekä eri medioiden artikkeleita aiheesta.

Tämän aineiston valossa etsin vastauksia tutkimuskysymyksiini: Miten uutta Yle-lakia puollettiin ja vastustettiin 2020–2022 eduskunnassa ja valiokunnissa, ja, miksi lopputuloksena oli Ylen verkossa julkaiseman tekstisisällön rajoittaminen?

1.3 Tutkimusmetodi ja aiempi tutkimus

Minua kiinnostaa aineistossani nimenomaan, miten HE:n puolesta ja vastaan argumentoitiin ja, miksi tämän argumentoinnin valossa päädyttiin rajaamaan Ylen toimintaa. Charles Peirce (1839–1914) nimesi argumenteiksi sellaiset symboliset merkit, jotka itsessään määräävät oikean johtopäätöksen. Tutkielmassani katson sekä johtopäätökset että jo johtopäätöksiä perustelevat premissit³¹ argumenteiksi.³² Tarkastelen argumentteja niin yksittäisten premissien kuin argumenttikokonaisuuksienkin, kuten kokonaisten puheenvuorojen, tarkkuudella. Tutkielmassa kantojen ja argumenttien jako HE:tä puoltaviin ja vastustaviin ja Yle-myönteisiin ja -kielteisiin on keskeistä. Teen jaot yksittäistapauksina niin yksittäisten argumenttien kuin puheenvuorojen, lausunnon ja mietinnön kokonaisuuksien osalta. Teen jaot vain silloin, kun tulkinnat on mahdollista tehdä.

Käytän tutkimuksessani metodeina laadullista sisällönanalyysiä, sisällön erittelyä ja lähdekritiikkiä. Kuten Alasuutari totesi teoksessaan *Laadullinen tutkimus 2.0* (2011), historiallisessa tutkimuksessa pyritään selittämään yksittäistä tapahtumaketjua tai ilmiötä, eikä ajatellakaan, että selitys edustaisi jotain yleistä lainalaisuutta. Kandidaatintutkielmani tavoitteena on selittää yksittäistapausta valottava aineisto tutkimuskysymysteni johdattelemana.³³ Lähdekritiikillä taas tarkoitan tutkielmani osalta tarkemmin yksittäisten puheenvuoron pitäjien, PeV:n lausunnon ja LiV:n mietinnön laatijoiden tarkoitusperien arviointia eri taustojen pohjalta. Nojaan lähdekritiikissäni eri kantojen esittäjien taustoihin sekä eri argumenttien ja tulkintojen suhteeseen aiempaan tutkimustietoon: Ylen päätöksenteon historiaan ja media-alan viimeaikaisiin kehityskulkuihin Suomessa ja maailmalla.

---

³¹ Väitteen tueksi esiteltyt lähtökohdat.

³² Argumentti. Tieteen termipankki. <<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:argumentti>> [luettu 26.9.2024]

³³ Alasuutari 2011.

Analyysini seuraa Alasuutarin (2011) mainitsemia kahta laadullisen analyysin vaihetta, havaintojen pelkistämistä ja arvoituksen ratkaisemista. Pelkistan aineistoni käymällä läpi kansanedustajien puheenvuorot, PeV:n lausunnon ja LiV:n mietinnön ja poimimalla niistä kaikki yksittäiset argumentit. Katson argumenttistöjä ja ryhmittelen argumentit eri alaluokkiin samankaltaisuuksien ja erilaisuuksien pohjalta. Yhdistelen alaluokkia sopiviksi kokonaisuuksiksi ja määritän näille kokonaisuuksille yläluokat. Lisäksi aina, kun on mahdollista, luokittelen puheenvuorot kokonaisuutena ja yksittäiset argumentit HE:tä puoltaviksi tai vastustaviksi ja/tai Yle-myönteisiksi tai -kielteisiksi. Teen pelkistetyn aineiston pohjalta ensin tulkintoja erilaisista lähtökohdista, kuten mitkä olivat keskeisimmät argumentit, minkä asioiden puolesta argumentoitiin eniten, miten eri puolueiden edustajat argumentoivat, miten eri asianomaiset argumentoivat ja, miten prosessin eri vaiheissa argumentoitiin. Tarkastelen ensimmäisiä tulkintojani aikaisemman tutkimuksen ja taustatietojen valossa. Tämän jälkeen tulkitsen tuloksia taas ensimmäisistä tulkinnoista kumpuavista lähtökohdista, kuten miksi juuri nämä olivat keskeisimmät argumentit, mitä yleisimmän argumentin yleisyys merkitsi, miltä puolueiden edustajien argumentit näyttivät puolueiden yleisempien kantojen valossa, miltä eri asianomaisten argumentit näyttivät heidän taustojensa valossa ja, mitä prosessin eri vaiheiden argumentoinnista on tulkittavissa. Primääriaineiston tulosten tulkinta aikaisemman tutkimuksen ja taustatietojen valossa kulminoituu johtopäätöksiini.³⁴

Lähetekeskustelun luonne ja rikkaus aineistona mahdollistaa myös sisällön erittelyn (kvantifioinnin) ja periaatteessa tutkimuksen liittämisen MMR-lähestymistapaan (Mixed Methods Research) metoditasolla.³⁵ Kvantifioin myös valiokuntien asiantuntijoista, keitä kuultiin ja miten paljon. Vaikka sisällön erittely rajautuu vain lähetekeskusteluun ja valiokuntien kuultaviin, se on tutkielman kannalta mielekästä. Lähetekeskustelun osalta se auttaa havainnoimaan eri kansanedustajien ja puolueiden kantojen hajontaa, argumentoinnin voimakkuutta, määrää ja ristiriitaisuutta. Valiokuntien kuultavien osalta kvantifiointi mahdollistaa Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen -loppuraportin kehittämisen mittarin käytön valmistelun avoimuuden mittaamista.

Yleisradion historiasta on kirjoitettu paljon. Lisäksi media- ja viestintäpolitiikan alalta löytyy runsaasti tutkimusta. Lotta Yli-Hukkalan Pro gradu -tutkielma Onko uusi Yle-laki typerä ja huono? vuodelta 2021 käsittelee Yleisradion ja sananvapauden historiaa ja lakimuutosehdotusta oikeushistoriallisesta näkökulmasta. Yli-Hukkalan mukaan HE ei ole

---

³⁴ Alasuutari 2011.

³⁵ Tuomi 2018.

riittävän perusteltu. Yli-Hukkala perustelee tätä sillä, että sananvapauden rajoittamiseen tulee olla riittävät perustelut ja näitä perusteluja ei HE:ssä ole esitelty, “ja toisaalta Euroopan unionin oikeuskäytännöstä voidaan löytää ennakkotapauksia, jotka tukevat käsitystä siitä, että sananvapaus on perusoikeuden asemaa nauttivana oikeutena erityisen tärkeä oikeus, jonka rinnalla muut hierarkkisesti alempiarvoiset oikeudet väistyvät.”³⁶

Minun tutkielmani keskittyy eduskunta- ja valiokuntakäsittelyjen sisällön arviointiin. Keskityn siihen, mitä sanottiin sekä millaisia lausuntoja ja mietintöjä annettiin. Tulen käsittelemään tästä rajatusta sisällöstä nousseita huomioita. Tulen keskustelemaan eniten Soramäen Yleisradion hallinnon ja ohjauksen kehitys 1926–2017 -teoksen kanssa. Tämän keskustelun avulla asetan tutkielmani laajempaan kontekstiin. Soramäki käsitteli kuudennessa kappaleessaan parlamentaaristen työryhmien aikaa 2000–2017 ja yhdeksännessä kappaleessa Medialiiton kantelua. Soramäen kirjoittaessa Medialiitto oli vasta juuri tehnyt kantelun eikä sitä ollut ehditty käsitellä vielä. Soramäen mielestä oli selvää, että uuden palvelun ennakoarviointi olisi pitänyt tehdä Ylen verkkotekstien osalta, jos niihin käytetyt resurssit olivat olleet merkittäviä. Hän kuitenkin katsoi, että komission vuoden 2009 tiedonannon mukaan uuden palvelun ennakoarvioinnissa on vain rajoitetusti tarpeen ottaa huomioon markkinoiden toiminta. Lisäksi mikään ei olisi estänyt Medialiittoa itseään pyytämästä ennakoarviointia kyseessä olevasta asiasta. Soramäki esitti myös tutkimukseni kannalta olennaisen huomion, että Yleä koskevien asioiden päättäminen parlamentaarisella menettelyllä ja tavallinen tapa ratkaista valtioneuvoston kantelut virkamiesten kesken neuvottelemalla ovat eri menettelyjä.³⁷

Tuodakseni tutkielmani osaksi laajempaa tieteellisestä keskustelua media- ja viestintäpolitiikasta, käytän Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen - loppuraporttia (2018)³⁸, Media- ja viestintäpolitiikan seurantaraporttia 2019³⁹, Reuters Institute Digital News Report 2021 -raporttia⁴⁰ ja sen Suomen maaraportteja UUTISMEDIA VERKOSSA 2020⁴¹ ja 2021⁴². Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen - loppuraportin (2018) tavoitteena oli tuottaa uuden kansallisen mediapoliittisen ohjelman valmistelutyön pohjaksi monialainen yhteiskuntatieteellinen perusselvitys media- ja

---

³⁶ Yli-Hukkala 2021.

³⁷ Soramäki 2017.

³⁸ Ala-Fossi et al. 2018.

³⁹ Ala-Fossi et al. 2019.

⁴⁰ Newman et al. 2021.

⁴¹ Reunanen et al. 2020.

⁴² Reunanen et al. 2021.

viestintäpolitiikan nykytilasta Suomessa. Media- ja viestintäpolitiikan seurantaraportti (2019), keskittyi median taloudelliseen ja rakenteelliseen kehitykseen, pääsyyn media- ja viestintäpalveluihin sekä median moninaisuuteen. Reuters Institute Digital News Report 2021 -raportti kattoi 46 markkina-aluetta ja niiden kautta yli puolet maailman väestöstä. Raportilla pyrittiin lisäämään ymmärrystä uutisten kulutuksesta maailman eri maissa ja tuomaan esiin alan olennaisimpia kysymyksiä. Raportin Suomen maaraportit käsittelivät mediaa ja siihen suhtautumista sekä kuluttamiskäyttäytymistä Suomessa.

2 Hallituksen esityksen vastaanotto eduskunnassa ja valiokunnissa

Tarkastelen tässä luvussa primääriaineistoa yleisellä tasolla koko prosessin läpi. Luvuissa 3–4 tarkastelen argumentteja yksityiskohtaisemmin.

Eduskunnan käsittelyssä koko prosessissa oli äänessä vain 14 kansanedustajaa. Muilta 186 kansanedustajalta ei kuultu mitään henkilökohtaisesti. Toki PeV:n lausunnon ja LiV:n mietinnön kautta kuultiin valiokuntien jäsenten kannat, mutta nimettömästi ja vain valiokuntatyön lopputulosten esittelyssä.

Vähää osanottoa voi selittää useampi tekijä, kuten esimerkiksi:

1. HE:stä on sovittu eduskuntaryhmissä etukäteen jo ennen lähetekeskustelua. Parlamentaarisen menettelyn parhaiten toteutuessa eduskuntaryhmien puheenjohtajat olisivat tuoneet asian käsittelyyn eduskuntaryhmilleen mahdollisesti jopa joka kerta, kun LVM oli konsultoinut eduskuntaryhmien puheenjohtajia.
2. Kansanedustajat eivät olleet riittävän informoituja ja, joko eivät tienneet koko tilanteesta riittävästi tai ajattelivat, että kantelumenettelyssä ei juurikaan ollut muita vaihtoehtoja.
3. Ylen käsitteleminen koetaan ongelmalliseksi. Ylen politisointi voidaan kokea Ylen puolesta vaaralliseksi. Voiko olla, että Yle-myönteiset kansanedustajat eivät koe kannattavaksi puolustaa Yleä, jotta he eivät riskeeraisi Ylen politisoitumista jonkin puolueen asiaksi? Yle halutaan pitää koko eduskunnan mediana ja sen politisoituminen olisi vaaraksi koko Ylen asemalle suomalaisessa yhteiskunnassa.

Haastattele matta kansanedustajia on mahdotonta tietää tarkalleen, mitkä kaikki tekijät ovat vaikuttaneet ja miten.

Yleisellä tasolla lähteistä nousi neljä eri suhtautumistapaa Yle-lain muuttamiseen:

1. Hallituksen esitykseen puoltavasti suhtautuvia Yle-myönteisiä.
2. Hallituksen esitykseen puoltavasti suhtautuvia Yle-kielteisiä.
3. Hallituksen esitykseen vastustavasti suhtautuvia Yle-kielteisiä.

4. Hallituksen esitykseen vastustavasti suhtautuvia Yle-myönteisiä.⁴³

HE:tä puoltavat Yle-myönteiset pitivät esitystä parhaana tapana suojella Yleisradiota. Heidän mukaansa esityksen DG COMP:n virkamiesten kanssa neuvoteltu pykälämuotoilu oli ainoa tapa välttää komission virallinen menettely. Osa piti Ylen toiminnan tarkentamista välttämättömänä, toiset taas valitettavana kompromissina.

Hallituksen esitystä puoltavat Yle-kielteiset kannattivat esityksen rajoituksia, mutta olisivat halunneet Ylen toimintaan lisää rajoituksia ja budjetin pienentämistä. Esitystä vastustavat Yle-kielteiset taas kokivat, että HE ei rajoittanut Ylen toimintaa riittävästi.

Hallituksen esitystä vastustavat Yle-myönteiset puolustivat Ylen roolia ja vastustivat sen toimintojen rajoittamista. He kyseenalaistivat DG COMP:n virkamiesten alustavien näkemysten seuraamisen ja toivoivat joko tekstisisältöjenkin kirjaamista osaksi Ylen sisältöjä tai halusivat, että muodostetaan parlamentaarinen työryhmä arvioimaan tilannetta kokonaisvaltaisemmin. HE:ssäkin viitattiin parlamentaariseen valmisteluun, mutta HE:n valmisteluissa sillä tarkoitettiin vain keskustelua eduskuntaryhmien puheenjohtajien kanssa.

Huomattava enemmistö lähdemateriaalin puheenvuoroista (89%) oli Yle-myönteisiä.

Primääriaineistossa vain perussuomalaisten puheenvuorot olivat selkeästi Yle-kielteisiä.

Kansainvälisessä mittauksessakin suomalaiset luottivat mediaan kaikista mitatuista maista eniten⁴⁴ ja nimenomaan Yle oli suomalaisten luotetuin media.⁴⁵ Vastamedioiden kuluttajien piirissä taas Yle oli Iltalehden jälkeen vähiten luotettu media.⁴⁶

Primääriaineiston argumentit jakoutuivat teknisiin ja kilpailuoikeudellisiin sekä erityisesti tiedonsaannin ja demokratian kannalta sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Ne keskittyivät Ylen rooliin tiedonvälittäjänä, kilpailuun kaupallisten medioiden kanssa ja EU-sääntelyn vaatimuksiin. Eniten argumentoitiin Ylen roolin säilyttämisen ja sen julkisen palvelun tehtävien turvaamisen puolesta. Lisäksi lakimuutoksen tarpeellisuutta EU-sääntelyn takia korostettiin toistuvasti.

---

⁴³ Nämä suhtautumistavat olivat selkeimmin nähtävissä puheenvuoroissa ja lausuntokierroksen ja valiokuntien kuulemien asiantuntijoiden lausunnoissa. Valiokuntien lausunto ja mietintö olivat luonteiltaan moniulotteisempia.

⁴⁴ Newman et al. 2021, s. 9.

⁴⁵ Reunanen et al. 2021, s. 51.

⁴⁶ Reunanen et al. 2021, s. 59.

Yle-lain mukaan Ylen julkisen palvelun ohjelmatoiminnan tulee tukea demokratiaa ja osallistumismahdollisuuksia, edistää kotimaista kulttuuria, sivistystä ja tasa-arvoa sekä tarjota erityisesti lapsille ja nuorille suunnattuja ohjelmia. Lisäksi ohjelmissa on huomioitava Suomen kieliryhmät ja vähemmistöt sekä edistettävä kulttuurien vuorovaikutusta. Yleisradion on myös varmistettava viranomaistiedotusten välittäminen ja poikkeusoloihin varautuminen.⁴⁷ Amsterdamin sopimuksessa katsotaan, että “jäsenvaltioiden julkinen yleisradiotoiminta liittyy suoraan jokaisen yhteiskunnan demokraattisiin, yhteiskunnallisiin ja kulttuurisiin tarpeisiin samoin kuin tarpeeseen turvata viestinnän moniarvoisuus”.⁴⁸ Lisäksi komission tiedonannossa valtioneuvostojen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan eritellään yleisradioiden poikkeuksellista roolia yhteiskunnassa.⁴⁹

HE:tä puolustavat argumentit korostivat EU-sääntelyn velvoitteita ja kaupallisen median aseman turvaamista, kun taas esitystä vastustavat argumentit keskittyivät Ylen julkisen palvelun tehtävän ja kansalaisten tiedonsaannin turvaamiseen sekä väitteisiin, ettei esitys paranna median toimintaedellytyksiä. Yle-myönteisyys näkyi argumenteissa, joissa painotettiin Ylen roolia laadukkaana journalismin, alueellisen uutisoinnin ja erityisryhmien tiedonsaannin edistäjänä. Yle-kielteiset argumentit painottivat Ylen kilpailuasemaa suhteessa kaupalliseen mediaan tai jopa kritisoivat Ylen laajentumista verovaroin. Argumenttien ääripäät olivat nähtävissä esimerkiksi seuraavanlaisissa vastakkainasetteluissa:

1. Ylen laajentuminen veronmaksajien kustannuksella vs. Ylen tärkeä rooli kattavan tiedonsaannin takaajana.
2. Kaupallisen median toimintaedellytysten vahvistaminen rajoittamalla Yleä vs. Ylen roolin turvaaminen julkisen palvelun tarjoajana.
3. Ylen toiminnan laajentaminen lisäämällä tekstimuotoiset verkkosisällöt osaksi Ylen toimintaa vs. Ylen toiminnan rajoittaminen vain markkina-alueilla epäonnistuviin sektoreihin.

Yksi olennaisin vastakkainasettelu argumenteissa oli väitös siitä, että Ylen maksuttomat tekstisisällöt vähentävät kaupallisen median sisällön kuluttajia ja toisaalta taas Ylen

⁴⁷ Laki Yleisradio Oy:stä, 7 § (19.8.2005/635) Julkinen palvelu. Finlex, 22.12.1993/1380. <<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931380#L3P7>> [luettu 20.9.2024]

⁴⁸ Amsterdamin sopimus. Pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta, 11997D/PRO/09. <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:11997D/PRO/09>> [luettu 20.9.2024]

⁴⁹ Euroopan komissio, tiedonanto, 2009/C 257/01. <<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:257:0001:0014:FI:PDF>> [luettu 20.9.2024]

markkinahaittaväitteet kyseenalaistavat väitteet ja tutkimustulokset julkisen ja kaupallisen median hyödystä toisilleen. Toinen mielenkiintoinen seikka oli, että oltiin mitä kantaa tahansa, kaikki halusivat puolustaa sananvapautta. Yllättävää oli, että vaikka Ylen tekstisisällöt olivat keskeinen kiistakapula, primääriaineiston mukaan Yleisradio itse ei vastustanut lakiesityksen tarkennuksia tekstimuotoisen sisällön osalta.

Keskeisimmät argumentit HE:n puolesta:

1. EU-sääntely ja komission vaatimukset: Esityksen taustalla on Medialiiton kantelu ja EU-komission vaatimukset, joiden mukaan Yleisradion julkisen palvelun tehtävät täytyy määritellä valtioneuvoston päätösten mukaisesti. Tämä muutos on pakollinen EU-lainsäädännön vuoksi.
2. Parlamentaarinen valmistelu ja laaja tuki: Esitys on valmisteltu parlamentaarisesti ja se on saanut laajaa tukea eri puolueiden edustajilta. Tämä tuo esitykselle legitimitettä ja varmistaa eri näkökulmien huomioonotonon.
3. Kaupallisen median kilpailuedellytysten parantaminen: Esitys selkiyttää kaupallisen median toimintaympäristöjä ja antaa niille paremmat kilpailuedellytykset. Kaupallinen media kokee Ylen tekstimuotoisten verkkosisältöjen heikentäneen sen liiketoimintaa.
4. Ylen riippumattomuuden turvaaminen: Esitys täsmentää Yleisradion roolia ja varmistaa sen riippumattomuuden jatkumisen suomalaisessa yhteiskunnassa. Muutokset eivät vaikuta Ylen toimintaan merkittävästi, ja lakimuutos nähdään välttämättömänä EU-sääntelyn takia.

Keskeisimmät argumentit HE:tä vastaan:

1. Medialiiton kantelun perusteettomuus: Kritiikkiä esitetään siitä, että kantelussa väitetään Ylen tekstisisältöjen vääristävän kilpailua, vaikka tästä ei löydy näyttöä ja tutkimusten mukaan julkinen ja kaupallinen media voivat hyötyä toisistaan.
2. Sananvapauden rajoittaminen: Pelko, että Ylen roolin rajoittaminen tekstimuotoisissa sisällöissä heikentää kansalaisten yhdenvertaista tiedonsaantia, erityisesti kriisitilanteissa tai nopeissa uutistilanteissa, joissa tekstisisällöt ovat välttämättömiä. Lakimuutoksen katsotaan rajoittavan Ylen roolia sananvapauden tiedonsaantioikeuden takaajana. Esityksen vastustajat korostavat, että rajaukset voivat johtaa journalismin

monimuotoisuuden heikkenemiseen, erityisesti alueellisesti ja erityisryhmille tarjottavien sisältöjen osalta.

3. Kaupallisen median vahvistaminen Ylen kustannuksella: Kritiikkiä esitetään myös siitä, että esityksen tavoitteena on ensisijaisesti parantaa kaupallisten toimijoiden asemaa Ylen toiminnan rajoittamisen kustannuksella. Monipuolinen mediakenttä saattaa kaventua, jos Ylen roolia supistetaan liikaa.

HE:tä eniten kannattavat argumentit perustuivat haluun vahvistaa kaupallisen median toimintaympäristöä. LiV:n mietinnössä kuitenkin todettiin, että “on vain vähän tutkimusnäyttöä”, että Yle olisi haitaksi kaupalliselle medialle.⁵⁰ HE:tä selkeästi kannattanut Satonenkin sanoi, että “kieltämättä tämä maali on vähän väärä, kun se kohdistuu Yleen”, koska kaupallisen median haasteet ovat muualla.⁵¹ HE:tä kritisoinut tutkimusryhmä taas sanoi, että Ylen haitallisista vaikutuksista ei ole tutkimusnäyttöä, kun taas kansainvälisessä tutkimuksessa todettiin jopa päinvastaista: eritoten vahvan julkisen sektorin median omaavissa (länsieurooppalaisissa) maissa nähtiin enemmän luotettujen uutislähteiden kulutusta.⁵²

EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisuus oli yleisin perustelu HE:tä puoltavissa argumenteissa. Valiokuntakäsittelyssä merkittävä osa valiokuntien kuulemista tutkijoista oli kuitenkin eri mieltä DG COMP:n, LVM:n ja LiV:n EU-oikeudellisesta tulkinnasta kansallisesta liikkumavarasta Ylen toiminnan määrittämisen alalla. LiV kuuli asiantuntijoina kuutta tutkijaa, joista kaikki olivat sitä mieltä, että EU-sääntelyn mukaan jäsenvaltioilla oli laaja harkintavalta julkisen palvelun määrittelyssä. Myös PeV:n viidestä asiantuntijoina kuulemasta tutkijasta kaksi ilmaisi, että päätös Ylen toiminnan sisällöstä kuuluu Suomelle. PeV:n kuulemien tutkijoiden loput lausunnot keskittyivät lähinnä HE:n perustuslainmukaisuuteen.⁵³ LVM:n ja LiV:n päätyminen lopputulokseen, että juuri HE:n kaltainen EU-sääntelyongelman ratkaisu oli paras, näyttää erikoiselta tutkijoiden kantojen perustelujen valossa. Mari Holopainen vihjasi puheenvuorossaan ensimmäisessä käsittelyssä, että tutkijoita kuunneltiin liian myöhään. Hän väitti, että eduskuntaryhmien puheenjohtajat eivät kuulleet asiantuntijoita

---

⁵⁰ LiVM 2/2022 vp.

⁵¹ PTK 15/2022 vp.

⁵² Marko Ala-Fossin, Heikki Hellmanin, Jockum Hildénin ja Hannu Niemisen yhteinen lausunto hallituksen esityksestä Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta. LiV:n siantuntijalausunto, 12.3.2021. <<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2021-AK-357825.pdf>> [luettu 10.9.2024] JA Newman et al. 2021.

⁵³ Asian käsittelytiedot. HE 250/2020 vp.

antaessa LVM:lle siunauksensa laatia HE ja, että HE:n läpimenosta olisi päätetty jo ennen lähetekeskustelua, jolloin valiokuntien asiantuntijakuulemiset eivät olisi ehtineet enää vaikuttaa lopputulokseen.⁵⁴

Primääriaineistossa kaikki halusivat tukea kaupallista mediaa, mutta Ylen heikentämisen ei koettu olevan ratkaisu, vaikka Medialiitto niin väittikin. Eduskunnan ensimmäisessä käsittelyssä Holopainen ja Satonen mainitsivat muita kaupallisen median asemaa auttavia ratkaisuja, kuten mediatuotteiden arvonalisäveron alentamista. Enemmistö puheenvuoron pitäneistä ja LiV:n mietintö mielsivät kuitenkin, että HE oli hyvä kompromissi ja se selkeyttäisi kaupallisen median toimintaympäristöä.

---

⁵⁴ PTK 15/2022 vp, M. Holopainen 24.2.2022.

3 Lähete keskustelu

Lähete keskustelussa puheenvuoron esitti 13 kansanedustajaa (ks. liite 3), joista neljä kuului Ylen hallintoneuvostoon ja heistä kaksi kuului myös liikenne- ja viestintävaliokuntaan. Kaikki tukivat hallituksen esitystä Mari Holopaista (Vihr.) lukuun ottamatta. Kaikki olivat Yle-myönteisiä Riikka Purraa (PS) ja Sebastian Tynkkystä (PS) lukuun ottamatta. Ainoastaan Holopainen ehdotti vaihtoehtoisia ratkaisua, jossa Ylen tekstimuotoiset verkkosisällöt kirjattaisiin osaksi Ylen tehtäviä. Tynkkynen puolestaan esitti, että Ylen toimintaa tulisi rajoittaa vielä enemmän ja budjettia pienentää.⁵⁵

Useimmat puheenvuorot toistivat samaa argumenttia siitä, että lakimuutokseen on ryhdyttävä EU-sääntelyn takia. Lisäksi kansanedustajat korostivat parlamentaarista valmistelua ja painottivat sekä Ylen että kaupallisen median toimintaympäristön turvaamista. Ylen rooli suomalaisen yhteiskunnan ja demokratian tukijana mainittiin useissa puheenvuoroissa. Puheenvuoroissa ilmeni paljonkin toistoa. Itselle silmiinpistävintä puheenvuorojen kokonaisuudessa on, että Mari Holopaista lukuunottamatta kaikki kannattivat HE:tä, eikä kukaan muu tuonut esiin mitään vaihtoehtoisia ratkaisuja HE:lle. Toisto, puheenvuorojen vähyys ja lähes olematon vastustus antaa vaikutelman, että HE oli yleisellä tasolla mielletty läpihuutojuttuna.⁵⁶

Puolueiden osalta vihreät ja vasemmistoliitto olivat haluttomia rajoittamaan Ylen toimintaa, kun taas perussuomalaiset selkeästi kannattivat rajoituksia. Keskustan edustajat olivat Yle-myönteisiä, mutta toivoivat lakimuutoksen parantavan kaupallisen median asemaa. Kokoomusta edustanut Arto Satonen ja kristillisdemokraattien Sari Essayah olivat Yle-myönteisiä, mutta Essayah osoitti myös jonkin verran kriittisyyttä. Nämä havainnot käyvät täysin yksiin tutkimustuloksen kanssa, joissa osoitetaan luottamuksen Ylen uutisiin vähenevän, mitä oikeammalla henkilön poliittinen kanta on. Hyvin vasemmalta keskustaan asti Yle on selkeästi luotetuin media. Melko oikealla ja hyvin oikealla olevat pitävät muita medioita luotettavampina.⁵⁷ SDP:n asemaa oli vaikein tulkita. HE:n esittelijä oli SDP:n liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka, jolla tuskin HE:n vastuuministerinä oli liikkumatilaa tai motivaatiota muuhun kuin HE:n läpi ajamiseen. Suna Kymäläinen taas osoitti puheenvuorossaan selkeästi Yle-myönteisyyttä ja sanoi HE:n vaikuttavuudesta suoraankin, että “esitettävällä rajoituksella ei todennäköisesti olisi suuria vaikutuksia

⁵⁵ PTK 2/2021 vp.

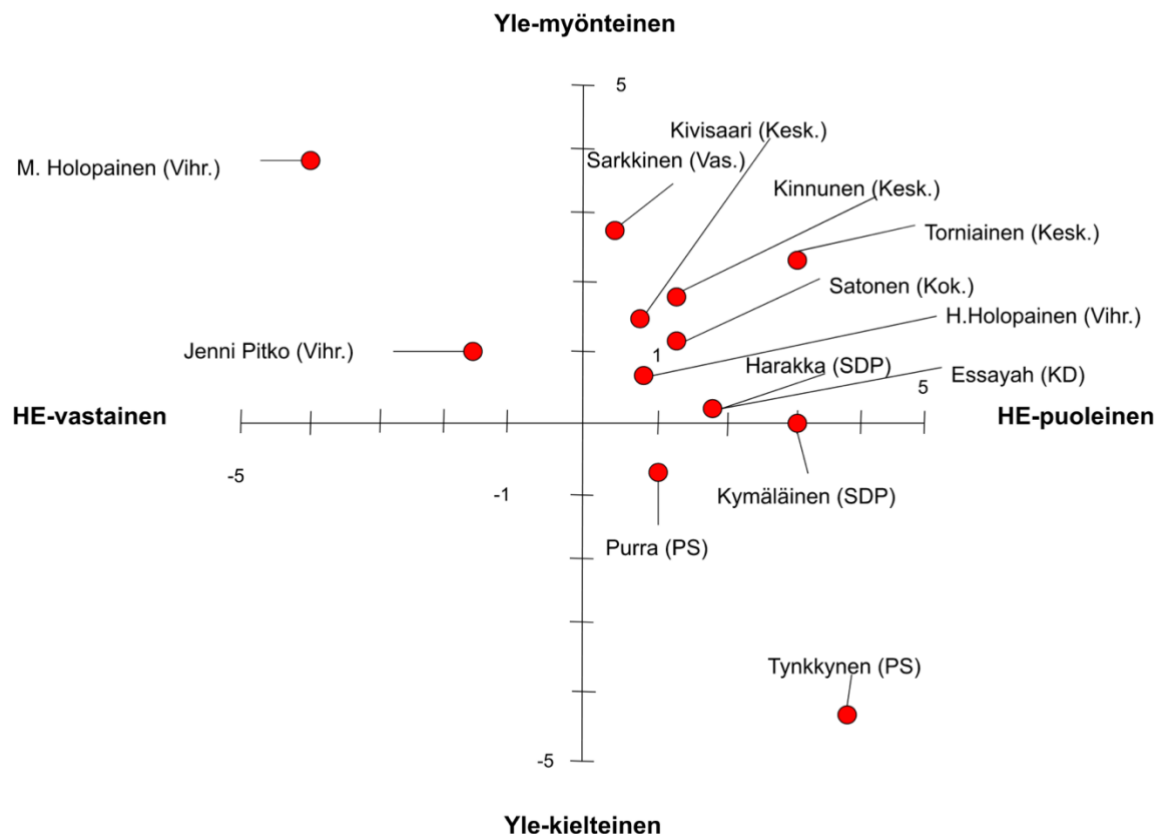
⁵⁶ PTK 2/2021 vp.

⁵⁷ Reunanen et al. 2020, s. 31.

kaupallisen median verkkosisältöjen kysyntään”. Hän kuitenkin tasapainoili argumenttien kanssa niin, että näkyy alla olevissa nelikentissä Ylen suhteen joko neutraalina tai jopa kielteisenä. Kymäläisen rooli Ylen hallintoneuvoston jäsenenä ja LiV:n puheenjohtajana saattaa vaikuttaa hänen tasapainoon pyrkivään argumentointiinsa.⁵⁸

3.1 Kansanedustajien kantojen voimakkuus

Arvotin argumenttien kannoista puoltamisen voimakkuuden (1, 2, 3, 4, 5) ja vastustamisen voimakkuuden (-1, -2, -3, -4, -5) hallituksen esitykseen ja Yle-myönteisyyden voimakkuuden (1, 2, 3, 4, 5) ja Yle-kielteisyyden voimakkuuden (-1, -2, -3, -4, -5). Holopaisen ja Tynkkynen argumentit toimivat asteikkoni ääripäinä. Arvotusten taustat arvoitettuine argumentteineen löytyvät kolmannesta liitteestä.

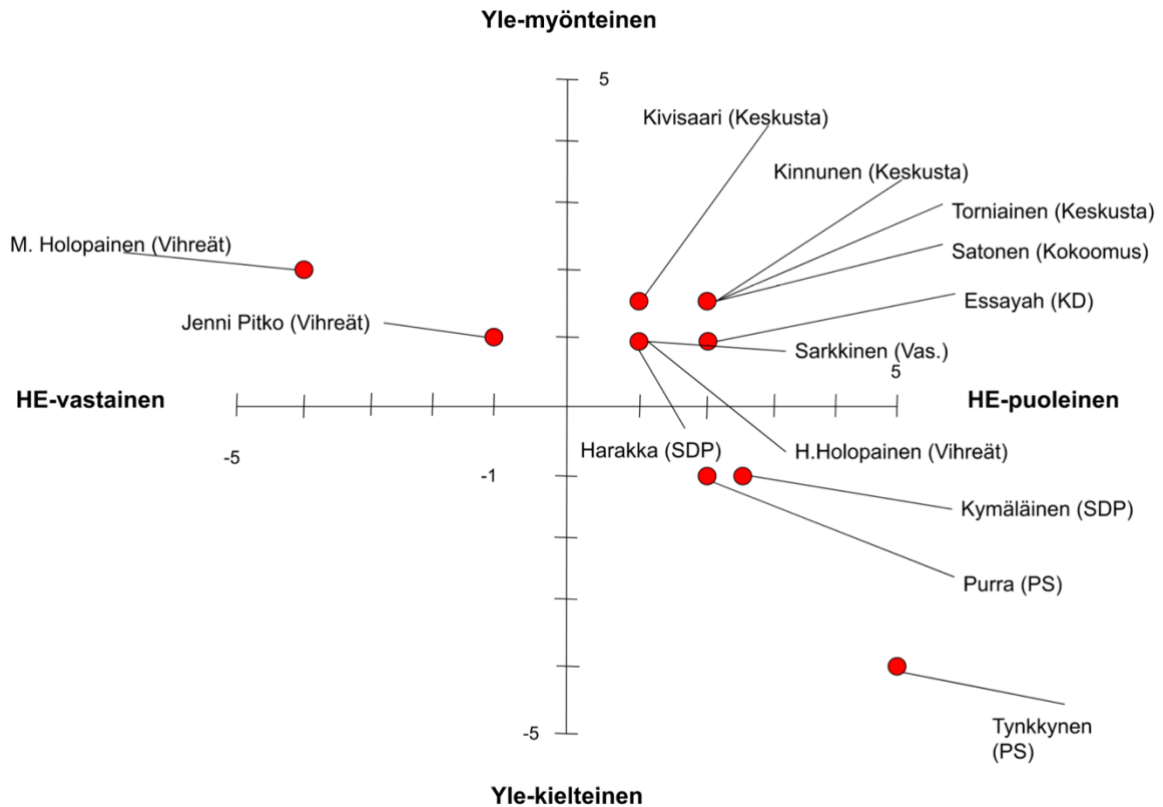

Kuva 1. Lähetekeskustelun argumentit: voimakkuuden kokonaissumma jaettuna kuudella.⁵⁹ Lähde: Eduskunnan lähetekeskustelu, PTK 2/2021 vp. 3.2.2021.

⁵⁸ PTK 2/2021 vp.

⁵⁹ Suurimmat kokonaissummat olivat 24 ja -26, jolloin määritin ääripäät 30 ja -30. Saadakseni numerot sopimaan -5 ja 5 välille jaoin kaikki kokonaissummat kuudella.

Kuvassa yksi näkyy, kuinka voimakkaasti kansanedustajat puolsivat tai vastustivat HE:tä sekä heidän suhtautumisensa Yleen. Mari Holopainen ja Sebastian Tynkkynen edustavat ääripäitä. Hallituksen esityksen vahvimpia tukijoita olivat Tynkkynen, Kymäläinen ja Torniainen, joista jälkimmäiset kaksi kuuluivat Ylen hallintoneuvostoon. Yle-myönteisimmät puheenvuorot tulivat M. Holopaiselta, Sarkkiselta ja Torniaiselta.

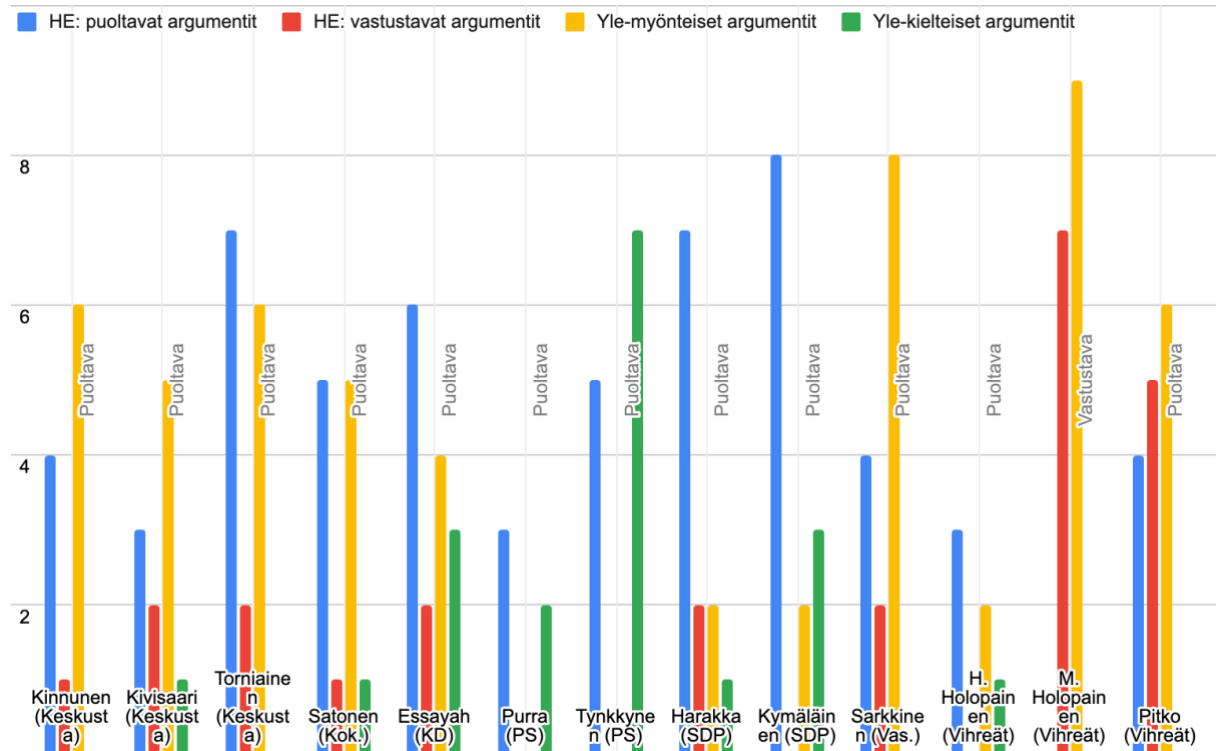
Kuva 2. Lähetekeskustelun argumentit: voimakkuuksien mediaani. Lähde: Eduskunnan lähetekeskustelu, PTK 2/2021 vp. 3.2.2021.

Kuvassa kaksi on esitetty puheenvuorojen argumenttien voimakkuuksien mediaanit. Kun vertaa mediaaneja kuvan 1 kokonaissummiin näkee, että argumentit olivat pääosin neutraalimmasta päästä. Kansanedustajat esittivät maltillisia kannanottoja sekä Yleisradion että kaupallisen median puolesta ja käsittelivät HE:tä varovaisesti pitäen sitä pakollisena toimeenpiteenä DG COMP:n alustavan kannan vuoksi. Ainoastaan perussuomalaisten edustajat tukivat esitystä yksiselitteisesti.

Arvioin HE:n puoltamisen tai vastustamisen sekä Yle-myönteisyyden tai -kielteisyyden suoraan puheenvuoron perusteella eikä pelkästään nelikenttään sijoittumisen mukaan. Esimerkiksi vihreiden Jenni Pitko oli puheissaan kriittinen HE:tä kohtaan, mutta lopulta tuki esitystä. Samoin sosiaalidemokraattien Harakka ja Kymäläinen olivat kokonaisuutena Yle-

myönteisempiä kuin heidän argumenttinsa arviointisummista voisi päätellä. Pitkon, Harakan ja Kymäläisen argumenttien ristiriitaisuus näkyy hyvin kuvassa neljä.⁶⁰

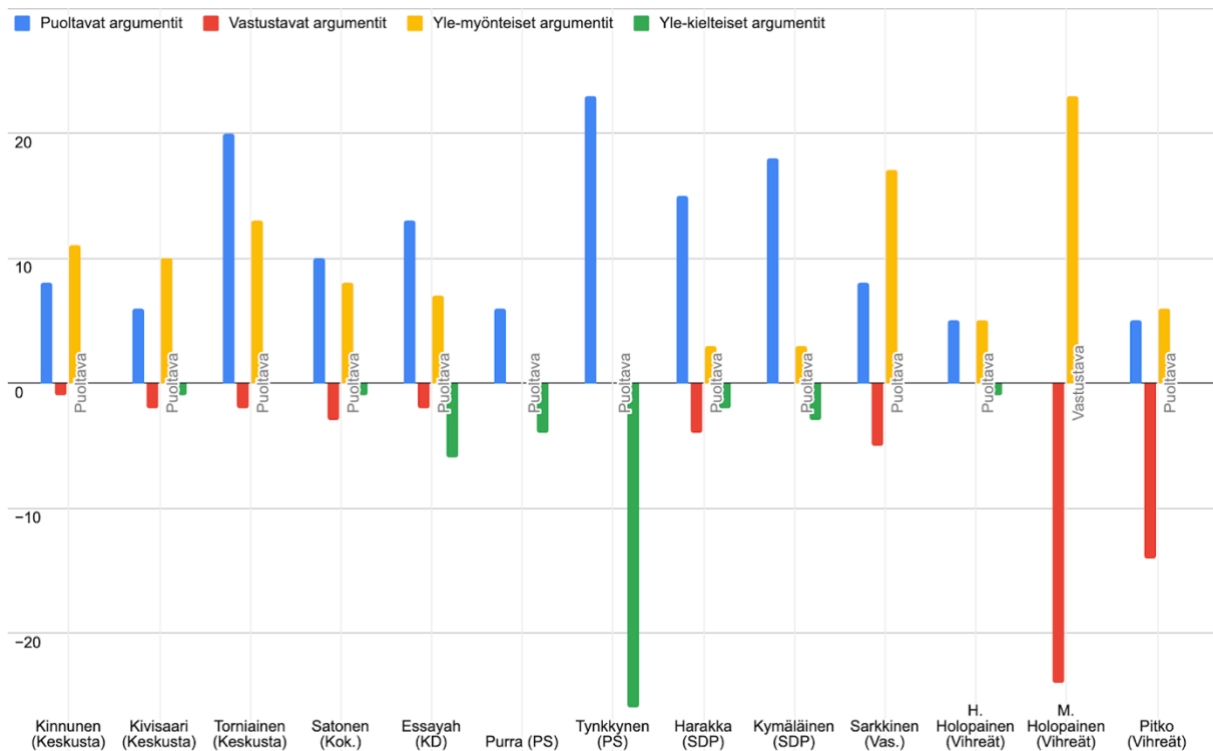
3.2 Lähete keskustelun sisältö sekä kansanedustajien kiivaus ja ristiriitaisuus

Kuva 3. Lähete keskustelun argumentit: määrä. Lähde: Eduskunnan lähete keskustelu, PTK 2/2021 vp. 3.2.2021.

Kuvassa kolme näkyy, miten lähete keskustelussa on tuotu eniten esiin HE:tä puoltavia argumentteja (59). Määrällisesti toiseksi eniten on argumentoitu Yle-myönteisesti (55). HE:tä kyseenalaistavia argumentteja oli kolmanneksi eniten (24). Vähiten (19) oli Yle-kielteisiä argumentteja, joista seitsemän esitti Tynkkynen.

⁶⁰ PTK 2/2021 vp.

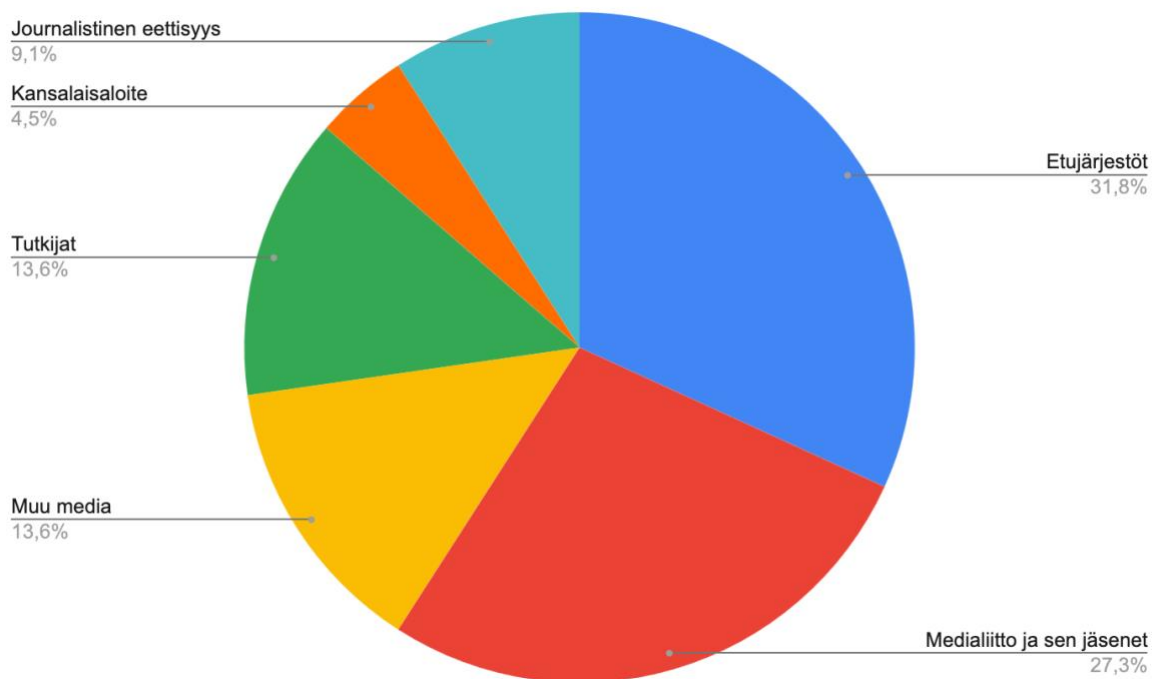
Kuva 4. Lähetekeskustelun argumentit: Arvotusten summat alueittain. Eduskunnan lähetekeskustelu, PTK 2/2021 vp. 3.2.2021.

Kuvassa neljä näkyy puheenvuoron pitäneiden kansanedustajien kiivaus ja heidän puheenvuoroissaan käyttämiensä argumenttien ristiriitaisuus. Kiivaus ilmenee kaaviossa numeroiden ääripäinä ja ristiriitaisuus kaaviossa puoltavien ja vastustavien argumenttien ja myönteisten ja kielteisten argumenttien määrän tasapainoisuudessa. Kuvassa nousevat esiin selkeimmin lähetekeskustelun ääripäitä edustavat Mari Holopainen ja Sebastian Tynkkynen. Molemmat argumentoivat kantojensa puolesta voimakkaasti ilman ristiriitaisia argumentteja. Harakka, Kymäläinen, Sarkkinen ja Pitko pitivät ristiriitaisimmat puheenvuorot.

4 Valiokuntatyö

4.1 Valiokuntien kuultavat

Perustuslakivaliokunnan asiantuntijoiden tehtävänä oli arvioida HE:n sopivuutta perustuslain kanssa. PeV pyysi käsittelyssään lausunnon kuudelta asiantuntijalta, viideltä tutkijalta ja yhden LVM:ltä, yhteensä 41 sivua. PeV:n kuulemista viidestä tutkijasta kolme sanoi, että perustuslain puolesta lain voi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä. Kolme viidestä tutkijasta kuitenkin vastusti HE:tä ja vain yksi ilmaisi puoltavansa sitä. LiV pyysi yhteensä 29 lausuntoa, yhteensä 142 sivua. Asiantuntijalausuntoja tuli hallinnolta ja viranomaisilta (7), etujärjestöiltä (7), Medialiitolta ja sen jäseniltä (6), muulta medialta (3), tutkijoilta (3), kansalaisaloitteesta (1) ja journalistiikan etiikan tahoilta (2).⁶¹

Kuva 5. LiV asiantuntijalausunnot: määrä (rajattu). Lähde: Asian käsittelytiedot. HE 250/2020 vp. Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen -loppuraportissa (2018) todetaan, että valmistelun avoimuutta on mahdollista mitata ja seurata esimerkiksi edustavuuden, tasapuolisuuden ja inklusiivisuuden ulottuvuuksilla.⁶² Kuvasta viisi näkee, miten edustavuuden ulottuvuuden osalta etujärjestöt⁶³ olivat eniten edustettuina (32 %) LiV:n

⁶¹ Asian käsittelytiedot. HE 250/2020 vp.

⁶² Ala-Fossi et al. 2018, s. 276.

⁶³ Medialiitto ja Suomen Kustannusyhdistys ovat myös etujärjestöjä, mutta lasken ne Medialiitto ja sen jäsenet -kategoriaan.

kuulemissa asiantuntijoissa. Etujärjestöt olivat kuitenkin kaikki eri aistirajoitteisten edunvalvoja, joten voinee olettaa heitä kuullun lähinnä siksi, että varmistettaisiin HE:n poikkeusten rajoituksiin olevan riittäviä suojaamaan eri aistirajoitteisten oikeus tiedonsaantiin HE:ssä. Tasapuolisuuden osalta Medialiiton 27 prosentin osuus LiV:n asiantuntijakuulemisissa on merkittävä verrattuna tutkijoiden 14 prosentin vastaavaan lukuun. Aistirajoitteisten edunvalvoja kuultiin kuitenkin riittävästi. Inklusivisuuden osalta valmisteluun mukaan otetut kansalais- ja aktivistijärjestöt edustivat LiV:n asiantuntijakuulemisissa viittä prosenttia kuulluista. Kansalaisaloite edusti yli 50 000 suomalaista. Vertailuksi Medialiitto edustaa reilua 600 yritystä. Edunvalvontaa 14 000 media-alan ammattilaisen puolesta tekevä Journalistiliitto oli Medialiiton kanssa eri mieltä.

Nämä havainnot tukisivat Ala-Fossi et al. (2018) havaintoa media- ja viestintäpolitiikan valmisteluun osallistuvien tahojen kartoituksesta: “valmiiksi vaikutusvaltaiset ja hyvin resursoidut sidosryhmät ovat kuulemismenettelyissä etulyöntiasemassa”.⁶⁴ Mari Holopainen sanoi puheenvuorossaan ensimmäisessä käsittelyssä, että “ei lainvalmistelussa voi ajatella, että edunsaajien näkökulmat ovat samanlaisia kuin tutkijoiden näkökulmat.”⁶⁵ LiV oli kuitenkin pyytänyt lausuntoja monipuolisesti asianosaisilta tahoilta. On tärkeää, että vammaisjärjestöjä, media-alaa, tutkijoita ja kansalaisaloitettakin on kuultu osana valiokuntatyötä.

4.2 Perustuslakivaliokunnan lausunto

PeV totesi lausunnossaan, että käsiteltävänä oleva lakiehdotus voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Lausunnon 18 kohdasta kaksi ensimmäistä taustoittivat arvioinnin lähtökohtia ja kohdat 3–10 keskittyivät EU-valtiontukisääntelyyn. Kohdat 11–18 käsittelivät sananvapauden näkökulmaa. PeV:n lausunnossa käsiteltiin myös yleisemmin HE:n tavoitteita, Ylen erityisasemaa ja tehtäviä sekä EU:n tarkennuksia yleisradiotoiminnasta.⁶⁶

Lausunnossa tuotiin esiin neljä keskeistä huolenaihetta hallituksen esityksestä:

1. HE:ssä ei käsitelty riittävästi kansallista liikkumavaraa erityisesti perusoikeuksien osalta.

⁶⁴ Ala-Fossi et al. 2018, s. 274.

⁶⁵ PTK 15/2022 vp, 24.2.2022.

<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/PoytakirjaAsiakohhta/Sivut/PTK_15+2022+7.aspx> [luettu 3.9.2024]

⁶⁶ PeVL 32/2021 vp, 24.2.2022. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_32+2021.aspx> [luettu 2.9.2024]

2. Esityksessä ei ollut tarkkaa arviota kansallisesta liikkumavarasta EU-valtiontukisääntelyn suhteen.
3. PeV piti ongelmallisena sitä, että hallituksen esityksessä ei ollut tarkempia perusteluja ehdotetuille arvioille.
4. PeV piti sananvapauden kohdistuvaa rajoitusehdotusta ongelmallisena, sillä se perustui dokumentoimattomiin keskusteluihin EU:n virkamiesten kanssa.

PeV painotti kahdesti, että LiV:n on arvioitava esityksen tulkinta EU-oikeuden kannalta.⁶⁷

Lausunnon lopullinen kanta oli, että ehdotettu sääntely oli hyväksyttävissä sananvapauden näkökulmasta. Yleisradion toiminnan sopeuttaminen EU-valtiontukisääntelyn vaatimuksiin oli perusteltua, ja Ylen aseman osalta joukkoviestinnän kentällä tuli varmistaa joukkoviestinnän moniarvoisuuden säilyminen. Lausunnossa myös todettiin, että Ylen julkisen palvelun toiminta ja toimituksellinen riippumattomuus eivät ole uhattuina hallituksen esityksessä, ja että tekstimuotoisten sisältöjen julkaiseminen verkossa olisi edelleen mahdollista, kunhan ne liittyvät ääni- tai kuvamateriaaliin. Lisäksi edellytettiin, että maksuttomia sisältöjä on riittävästi tarjolla myös muiden medioiden kautta.⁶⁸

4.3 Liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö

LiV ehdotti mietinnössään yksimielisesti, että eduskunta hyväksyy HE:n muuttamattomana ja hylkää kansalaisaloitteen. Mietinnössä LiV toi esiin, että asiantuntijoiden näkemykset esityksestä vaihtelivat suurestikin, ja valiokunta pyrki löytämään kompromissin eriävien näkemysten välillä. EU-oikeudellisten näkökulmien osalta valiokunta totesi EU-oikeuden edellyttävän Yleisradiota koskevan lain täsmentämistä tekstimuotoisten sisältöjen osalta todeten samalla, ettei asiasta ole EU-tason oikeuskäytäntöä. Jäsenvaltioilla oli kuitenkin asiantuntijoiden mukaan laaja harkintavalta julkisen palvelun määrittelyssä.⁶⁹

Mietinnössä korostettiin, että hallituksen esityksen tavoitteena oli rajoittaa sananvapautta mahdollisimman vähän ja välttää EU-tuomioistuinprosessit. Valiokunta painotti myös kaupallisen median toimintamahdollisuuksien tukemista, mutta ei ollut todisteita siitä, että Ylen toiminta heikentäisi merkittävästi kaupallisen median toimintaedellytyksiä.⁷⁰ LiV nosti

---

⁶⁷ PeVL 32/2021 vp.

⁶⁸ PeVL 32/2021 vp.

⁶⁹ LiVM 2/2022 vp. <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/LiVM_2+2022.aspx> [lutettu 3.9.2024]

⁷⁰ LiVM 2/2022 vp.

esiin Ylen toiminnan riippumattomuuden ja korosti, että kaupallinen sektori ei pysty täysin vastaamaan esimerkiksi aistirajoitteisten henkilöiden tarpeisiin. Valiokunta piti tärkeänä paikallismedian monipuolisuuden säilymistä ja tiedonsaannin rajoittumattomuutta.⁷¹

Valmisteluprosessin osalta LiV arvosteli sitä, että parlamentaarinen valmistelu ei ollut toteutunut parhaalla mahdollisella tavalla. Kritiikki kohdistui siihen, miten konkreettisten lakimuotoilujen laatiminen osana komissiolle tehdyn kantelun käsittelyä ei ollut ongelmatonta. Valiokunta korosti, että jatkossa eduskunnan tulee päättää Yleisradiota koskevasta sääntelystä kattavan parlamentaarisen valmistelun pohjalta. Lieventävinä seikkoina LiV totesi prosessin noudattaneen tavanomaista menettelyä, jossa jäsenvaltio neuvottelee komission kanssa epävirallisesti. Lisäksi valiokunta kiitti siitä, että eduskunta oli pyritty pitämään mukana prosessin eri vaiheissa ja eduskuntaryhmien puheenjohtajilla oli keskeinen rooli. Mietinnössä todettiin myös, että EU:n kantelumenettelyn prosessit eivät ole kaikilta osin erityisen avoimia, mikä teki valmistelusta haasteellista. Valiokunnan mietinnön mukaan LiV:lla oli käytössään kaikki tarvittava materiaali, myös salassa pidetty aineisto.⁷²

Kokonaisarvion pohjalta HE miellettiin tarpeelliseksi ja tarkoituksenmukaiseksi ja sen EU-oikeudellisia tulkintoja pidettiin asian- ja tarkoituksenmukaisina. Kansalaisaloitteen ehdotus hylättiin. Asiantuntijoilla oli vahvasti eriäviä mielipiteitä HE:stä. LiV antoi painoarvoa mahdollisuudelle välttää raskaat EU-tuomioistuinprosessit.⁷³ Merkittävää oli, että LiV ei nähnyt kattavan parlamentaarisen valmistelun periaatteen tässä käsittelyssä toteutuneen “parhaalla mahdollisella tavalla”. Kritiikistä käy ilmi, että lainvalmistelu ja pykälämuotoilu on tehty DG COMP:n ja LVM:n virkamiesten kesken osana kanteluprosessia. Mietinnöstä välittyy väitös, että HE olisi työstetty heikolla parlamentaarisella johdolla ja joihinkin poliittisiin valintoihin olisi päädytty virkamiestyön seurauksena. Kritiikissä keskityttiin siihen, että Medialiitto sai prosessissa “poikkeuksellisen keskeisen roolin”.⁷⁴

---

⁷¹ LiVM 2/2022 vp.

⁷² LiVM 2/2022 vp.

⁷³ LiVM 2/2022 vp.

⁷⁴ LiVM 2/2022 vp.

5 Eduskunnan käsittely

HE:stä käsiteltiin eduskunnan täysistunnossa 24.2.2022, yli vuosi lähetekeskustelun jälkeen. Ensimmäisessä käsittelyssä LiV:n puheenjohtaja Suna Kymäläinen (SDP) esitteli valiokunnan yksimielisen mietinnön. Puheenvuoroja pitivät Kymäläinen, Arto Satonen (Kok.), Mari Holopainen (Vihr.), Ari Torniainen (Kesk.) ja Johannes Yrttiaho (Vas.), joista kaikki paitsi Holopainen olivat myös Ylen hallintoneuvoston jäseniä.⁷⁵

Kymäläinen totesi, että lainvalmistelu oli alun perin lähtenyt liikkeelle raskaiden oikeusprosessien välttämiseksi, viitaten EU:n rikkomusmenettelyn välttämiseen neuvottelemalla ratkaisusta komission kanssa epävirallisella tasolla. Lainvalmistelun aloituksen osalta Torniainen puolestaan painotti eduskuntaryhmien puheenjohtajien keskeistä roolia lainvalmisteluun lähtiessä. Kolme viidestä puhujasta, Kymäläinen, Holopainen ja Yrttiaho, nostivat esiin kantelumenettelyn käsittelyn ongelmallisuuden. Holopainen kritisoi lainvalmistelun alkua, sillä prosessi oli hänen mielestään lähtenyt väärille raiteille. Hän korosti, että asiantuntijoita olisi pitänyt kuulla enemmän jo heti alkuvaiheessa eikä päätöstä esityksen läpimenosta olisi saanut tehdä ennen valiokuntakäsittelyä. Yrttiaho ihmetteli, kuinka helposti Medialiiton kantelu johti lakimuutoksiin ja ehdotti, että Ylen tehtäviä olisi voitu laajentaa tekstisisältöihin niiden rajoittamisen sijasta. Kymäläinen ja Yrttiaho kritisoivat myös yksittäisen toimijan liiallisen keskeistä roolia kantelumenettelyssä, ja Kymäläinen korosti puheenvuorossaan, että “jatkoksa mahdollisissa Yleisradiota koskevissa kantelumenettelyissä on tarpeen löytää sellaisia menettelytapoja, joilla konkreettinen säädösvalmistelu tapahtuu korostetummin kansallisesti noudattaen kaikilta osin tavanomaisia lainvalmistelun prosesseja ja periaatteita ja joissa lopulliset säädösmuotoilut laaditaan varsinaisen kantelumenettelyn ulkopuolella mahdollisimman kattavan ja riittävään informaatioon perustuvan parlamentaarisen valmistelun pohjalta.”⁷⁶

Ensimmäisen käsittelyn puheenvuorot valaisevat vielä LiV:n mietintöä paremmin kantelumenettelyn aiheuttamaa ongelmallisuutta Yle-asioiden parlamentaarisessa päättämisessä. Herää kysymys, onko eduskuntaryhmien puheenjohtajilla ollut riittävä tietopohja antaa LVM:lle parlamentaarinen mandaatti neuvotella sovitteluratkaisusta DG COMP:n kanssa. Tai, miten hyvin eduskuntaryhmien puheenjohtajat ovat todellisuudessa ottaneet eduskuntaryhmiään mukaan prosessiin?

---

⁷⁵ PTK 15/2022 vp.

⁷⁶ PTK 15/2022 vp.

6 Johtopäätökset

Tarkastelin aineistoa tutkimuskysymysteni näkökulmasta, miten uutta Yle-lakia puollettiin ja vastustettiin 2020–2022 eduskunnassa ja valiokunnissa ja, miksi lopputuloksena oli Ylen verkossa julkaiseman tekstisisällön rajoittaminen. Päädyin seuraaviin havaintoihin analysoituani primääriaineiston aikaisemman tutkimuksen valossa:

1. HE:n muutoksia Yle-lakiin ei haluttu tehdä ja vain kantelumenettely selittää päätymistä Yle-lain muuttamiseen.
2. HE:n valmisteluprosessi ja käsittely oli poikkeus historiallisessa jatkumossa.
3. Kantelumenettelystä johtunut valmisteluprosessi oli ongelmallinen.
4. HE:n valmistelun ja käsittelyn edustuksellisuudessa on parannettavaa.

6.1 HE:n muutoksia Yle-lakiin ei haluttu tehdä ja vain kantelumenettely selittää päätymistä Yle-lain muuttamiseen

HE:tä myöten lakimuutoksen käsittelyssä painotettiin, että Ylen toimintaa pyrittiin rajoittamaan mahdollisimman vähän. HE:tä puoltavat argumentit perustelivat muutoksia pääosin nimenomaan EU-valtiontukisääntelyn aiheuttamalla pakolla. HE:n Ylen toiminnan rajaukset nähtiin lopulta parhaana tapana suojella Yleä, mutta perussuomalaisia lukuun ottamatta kukaan ei olisi halunnut niitä tehdä ilman Medialiiton valtiontukikantelusta seuraamaa pakkoa. Ylen rajaamisen motivaation puute primääriaineistossa johti myös havaintoon, että vastaus tutkimuskysymykseen, miksi lopputuloksena oli Ylen verkossa julkaiseman tekstisisällön rajoittaminen, on yksinkertaisuudessaan kantelumenettely.

Lopputuloksen sanotaan olevan kompromissi, mutta keiden välillä? HE:n, lukuisien puheenvuorojen, PeV:n lausunnon ja LiV:n mietinnön mukaan Ylen rajoitukset on muotoiltu tavoitteena rajoittaa Yleä mahdollisimman vähän. Medialiitto ja sen jäsenet olivat pettyneitä rajoitusten poikkeuksiin ja toisella laidalla esimerkiksi kansalaisaloitteen allekirjoittajat ja tutkijat olisivat toivoneet, ettei Yleä rajoiteta lainkaan. Voidaan siis nähdä, että lakimuutos on kompromissi näiden kahden laidan väliltä. Itse katson, että lopputulos oli kompromissi valtiontukikantelusta nousseen EU:n valtiontukisääntelyn luoman pakon ja sen välillä, että eduskunnan enemmistö ei halunnut rajoittaa Yleä. HE selvisi kuitenkin muuttumattomana valiokuntakäsittelyistä, joten merkittävimmät valinnat kompromissien osalta tehtiin jo LVM:n virkamiesten pykälämuotoilussa eduskuntaryhmien puheenjohtajien mandaatilla.

6.2 Poikkeus parlamentaarisen perinteen historiallisessa jatkumossa

Kantelumenettelystä seurannut Yle-lain muuttaminen oli parlamentaarisen perinteen alettua (2001) ensimmäinen tapaus, jossa Yle-asioista päätettiin tavallisesta parlamentaarisesta perinteestä poiketen.⁷⁷

HE:n valmisteluissa LVM on “kertonut” eduskuntaryhmien puheenjohtajille “kantelusta käydyistä keskusteluista komission kanssa sekä tarpeesta tarkentaa yleisradiolakia” (12.11.2019), jonka seurauksena LVM sai heiltä tehtävän neuvotella komission kanssa. LVM “toimitti eduskuntaryhmien puheenjohtajille komission 16.3.2020 alustavasti hyväksymän, neuvottelujen perusteella laaditun pykäläluonnoksen perusteluineen muuttaa” Yle-lakia, minkä jälkeen LVM pyydettiin valmistelemaan HE. Tämän jälkeen LVM “on informoinut eduskuntaryhmiä säännöllisesti kaikista hankkeen valmisteluun liittyneistä vaiheista sen varmistamiseksi, että valmisteltu esitys on eduskuntaryhmien antaman neuvottelumandaatin mukainen.”⁷⁸

LiV:n mietintö ei nähnyt, “että kattavan parlamentaarisen valmistelun periaate olisi toteutunut nyt käsittelyssä olevassa asiassa parhaalla mahdollisella tavalla.”⁷⁹ Lisäksi eduskunnan käsittelyssä Mari Holopainen argumentoi, etteivät eduskuntaryhmien puheenjohtajat olisi olleet riittävän perillä tilanteesta ja Suna Kymäläinen taas, että jatkossa vastaavissa Yleä koskevissa kantelumenettelyissä on löydettävä menettelytapoja, joissa säädösvalmistelu ja -muotoilu tapahtuu “mahdollisimman kattavan ja riittävään informaatioon perustuvan parlamentaarisen valmistelun pohjalta”.⁸⁰ LiV katsoi, että lainvalmistelun ja pykälämuotoilun tekeminen kantelun yhteydessä ei sopinut ongelmattomasti parlamentaariseen perinteeseen.

Näyttää siltä, että vaikka Yle-lain muuttaminen koetaan poliittiseksi päätökseksi ja asiaksi, josta koko eduskunnan kuuluisi yhdessä päättää, valtioneuvoston kantelusta seurannut virkamiestyön prosessi ajoi ainakin paikoin parlamentaarisen perinteen yli.

Primäriaineistosta noussut kritiikki parlamentaarisen perinteen toteutumista kohtaan osoittaa, että LVM:n eduskuntaryhmien puheenjohtajien konsultaatio on nähty paikoin riittämättömänä parlamentaarisen valmistelun osalta.

---

⁷⁷ Soramäki 2017, s. 92–126.

⁷⁸ HE 250/2020 vp.

⁷⁹ LiVM 2/2022 vp.

⁸⁰ PTK 15/2022 vp.

6.3 Kantelumenettelystä johtunut valmisteluprosessi oli ongelmallinen

Martti Soramäki huomautti jo 2017, “miten tämä asia [Medialiiton valtioneuvoston kantelu] ratkaistaan, jos liikenne- ja viestintäministeriö ja ulkoasianministeriö de jure neuvottelevat komission kanssa mahdollisista lopullisista muutoksista lainsäädäntöön, on jatkossa keskeinen kysymys.” Kantelumenettelyn oikeustapauksissa valtiot ovat yleensä tehneet sovitteluratkaisun komission kanssa. Tässä tapauksessa toimittiin siten, että Suomen valtio (käytännössä liikenne- ja viestintäministeriö) ja komissio (käytännössä DG COMP) neuvottelivat sovitteluratkaisusta, jossa Suomi sitoutui sovituiltal osin muuttamaan lainsäädäntöään ja toimintatapojaan julkisen palvelun yleisradiotoiminnassa. Jos sovitteluratkaisua ei olisi syntynyt, komissio olisi voinut tehdä yksipuolisen päätöksen toden ja kieltäen EU:n säännösten vastaisen toiminnan ja voisi myös velvoittaa laittomasti maksetun valtiontuen (ko. toiminnan kustannukset tietyltä ajalta) suoritettavaksi takaisin valtiolle.⁸¹

LVM:n virkamiesten kanta oli mielipiteisiin pohjautuva siinä, missä kannat yleensäkin, ja heidän valitsemansa ratkaisu oli lopulta luonteeltaan poliittinen. LVM:n virkamiesten mielipide tuli hyvin esille heidän LiV:lle antamassaan vastineessa, jossa he määrittivät kolme esiin nostettua tapahtumakulkua:

- a) “nykytilan säilyttäminen, jolloin riskinä olisi komission rikkomusmenettely
- b) laaja kokonaistarkastelu Yleisradion tehtävistä, mikä voisi olla tässä tarpeettoman laaja
- c) muutoksen rajaaminen vain välttämättömään”⁸²

HE:tä vastustaneet tutkijat ja kansalaisaloite kritisoivat LVM:n virkamiesten suppeaa näkemystä Euroopan komission kilpailun pääosaston (DG COMP) virkamiesten suppeasta näkökulmasta kumpuavasta alustavasta kannasta. He huomauttivat, että komission virallisessa menettelyssä, vaikka DG COMP olisi tehnyt linjauksen kilpailuoikeudellisesta näkökulmasta, asia olisi saatettu laajempaan tulkintaan, jossa olisi otettu huomioon kilpailullisten seikkojen lisäksi yleisradioiden rooli sananvapauden ja ihmisoikeuksienkin puolella eikä käsittely olisi jäänyt vain kilpailuoikeudelliseen näkökulmaan.

⁸¹ Soramäki 2017.

⁸² LVM, Hallituksen esitys eduskunnalle Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta (HE 250/2020 vp) sekä kansalaisaloite (KAA 8/2021 vp), 25.11.2021. LVM:n vastine, 25.11.2021. <<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2021-AK-412132.pdf>> [luettu 2.9.2024]

Tutkijat Kaarle Nordenstreng ja Hannu Nieminen ovat kritisoineet liikenne- ja viestintäministeriön nykyistä teknologia- ja markkinavetoista viestintäpolitiikkaa. Heidän mukaansa demokratian näkökulmasta tulisi palata viestintää koskevassa suunnittelussa ja päätöksenteossa selkeämmin kansalaisten viestinnällisiin oikeuksiin perustuvaan yhteiskuntapolitiikkaan.⁸³ Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen - loppuraporttissakin todetaan, että “Pohjoismaihin verrattuna Suomen media- ja viestintäpolitiikka kiinnittää kansalaisen asemaan varsin vähän huomiota”.⁸⁴

Arvioidessani prosessia aineistoni valossa tapahtumakulkuna, jossa kansanedustajatkin osoittivat tyytymättömyyttään HE:n valmisteluprosessiin, vaikuttaa siltä, että valtioneuvoston käsittelyssä nimenomaan virkamiestyö oli merkittävässä roolissa Yle-lain muuttamisen lopputuloksen osalta. Tämä mahdollisuus ei ole ongelmaton poliittisen päätöksenteon kannalta parlamentaariseen menettelyyn puhumattakaan.

Soramäenkin mukaan Yle on nykyään hallinnoltaan ja rahoitukseltaan hyvin selkeästi eduskunnan alaisuudessa. Tämä on asteittain vahvistunut vuodesta 1949 asti. “Mahdolliset viestintä- ja kulttuuripoliittiset vaateet tulisi tämän takia esittää Yleisradiolle ja yhtiötä koskevaa lainsäädäntöä valmistelevalle elimelle, ei ministeriölle.”⁸⁵

Kantelumenettelyn ongelmallisuutta parlamentaarisen päättämisen osalta tullaan vielä koettelemaan jatkossakin. Medialiiton vuoden 2017 valtioneuvoston menestyksen myötä liiton jäsen Sanoma Media Finland teki 2021 valtioneuvoston Yle Areenan sisältöihin liittyen.⁸⁶ Kaupallisten radioiden kattojärjestö RadioMedia teki myös ennakoarviointipyyntönsä Ylen hallintoneuvostolle Yle Areenan audiosisältöihin liittyen alkuvuodesta 2022.⁸⁷ Viimeisimpänä Medialiitto teki uuden kantelun Ylen verkossa julkaisemaan tekstisisältöön liittyen 10.9.2024.⁸⁸

---

⁸³ Soramäki, s. 171.

⁸⁴ Ala-Fossi et al. 2018.

⁸⁵ Soramäki 2017.

⁸⁶ Sanoma julkaisee Euroopan komission kilpailuviranomaiselle toimitetun valtioneuvoston kantelun. Sanoma konserni, 14.6.2021. <<https://www.sanoma.com/fi/news/2021/sanoma-julkaisee-euroopan-komission-kilpailuviranomaiselle-toimitetun-valtioneuvoston-kantelun/>> [luettu 11.9.2024]

⁸⁷ Samanlainen ennakoarviointipyyntö edelsi Medialiiton vuoden 2017 valtioneuvoston kantelua. JA Ylen hallintoneuvostolle ennakoarviointipyyntö yhtiön audiosisällöistä. Yle, 8.2.2022. <<https://yle.fi/aihe/a/201002197>> [luettu 11.9.2024]

⁸⁸ Yleisradion tekstisisällöt ja hallintoneuvoston riippumattomuus Euroopan komission arvioitavaksi. Medialiitto, 10.9.2024. <<https://www.medialiitto.fi/uutiset/yleisradion-tekstisisallot-ja-hallintoneuvoston-riippumattomuus-euroopan-komission-arvioitavaksi/>> [luettu 10.9.2024]

6.4 HE:n valmistelun ja käsittelyn edustuksellisuudessa on parannettavaa

Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen -loppuraportissa (2018) todetaan, että “valmiiksi vaikutusvaltaiset ja hyvin resursoidut sidosryhmät ovat kuulemismenettelyissä etulyöntiasemassa.” Tämän lakimuutoksen valmistelujen osalta voidaan todeta samaa.⁸⁹

HE:n valmisteluprosessissa on ollut hyvä, että on pidetty lausuntokierros, johon oli selkeästi kutsuttu eri asianomaisia antamaan lausuntonsa. HE:n käsittelyn LiV:n asiantuntijakuulemisissakin kuultiin monipuolisesti eri sidosryhmiä. Eri sidosryhmien edustuksellisuudessa olisi kuitenkin ollut parannettavaa (ks. kohta 4.1). Tutkimukseni pohjalta yhdyn Ala-Fossi et al. (2018) näkemykseen, että “yksi selkeä haaste media- ja viestintäpolitiikan valmistelussa liittyy siihen, miten myös heikommassa asemassa olevat toimijat, kuten tavalliset kansalaiset, kansalaisjärjestöt ja etujärjestöjen ulkopuoliset asiantuntijat ja tutkijat, pystyvät osallistumaan ja saavat äänensä kuuluviin mediapolitiikan valmistelussa.” Primääriaineistosta esiin noussut väitös, että HE:n läpimenosta olisi päätetty jo ennen lähetekeskustelua, herättää myös kysymyksen, onko asianomaisia kuultu riittävästi ja oikeissa vaiheissa.

6.5 Lopuksi

Aineistoni valossa prosessissa ei vielä selviä, miksi ei päädytty valitsemaan tutkijoiden tai kansalaisaloitteen ehdottamia ratkaisuja. Nyt valittiin pyrkimys rikkomusmenettelyn ja mahdollisten sakkojen välttämiseksi. Salassa pidettyjen materiaalien takia jää mahdottomaksi arvioida, johtiko lopputulokseen salassa pidetyn materiaalin sisällön perustelut vai esimerkiksi jonkinlainen vierivä kivi -efekti, jossa valtioneuvoston seurannut virkamiestyö johti HE:een ilman myöhemmin esitettyjen vaihtoehtojen todellista harkitsemista, ja Ylen käsittelyn luonteen takia HE:tä oli vaikea käsitellä riskeeraamatta Ylen politisoitua ilman parlamentaarista työryhmää.

Yleisradioiden politisoitumisista on huolestuttavia esimerkkejä esimerkiksi Puolasta Laki ja oikeus -puolueen valtakaudelta 2015–2023. Verovaroin rahoitettu koko kansan yleisradio, jolla on tärkeitä julkisen palvelun tehtäviä muun muassa demokratian ja kulttuurin vahvistamisessa sekä sananvapauden oikeudesta tiedonsaantiin varmistamisessa, voi myös muuttua vallassa olevien työkaluksi ajaa läpi omaa propagandaa yhteiskunnassa.

---

⁸⁹ Ala-Fossi et al. 2018, s. 274.

Lähteet

Alkuperäislähteet

Valtiopäivät 2020–2022, pöytäkirjat, hallituksen esitys, vastineet, lausunto ja mietintö.

Tutkimuskirjallisuus

Ala-Fossi, Marko, Anette Alén-Savikko, Mikko Grönlund, Paula Haara, Heikki Hellman, Juha Herkman, Jockum Hildén, Ilmari Hiltunen, Johanna Jääsaari, Kari Karppinen, Aino Koskenniemi, Heikki Kuutti, Katja Lehtisaari, Ville Manninen. Media- ja viestintäpolitiikan nykytila ja mittaaminen - Loppuraportti. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 4/2018, 2018.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57824/0418media%20javiestintapolitiikannykytila.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ala-Fossi, Marko, Mikko Grönlund, Heikki Hellman, Katja Lehtisaari. Media- ja viestintäpolitiikan seurantaraportti 2019. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 2020:4.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162144/LVM_2020_04.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Alasuutari, Pertti. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino, 2011.
 <<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57824/0418media%20javiestintapolitiikkannykytila.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>

Newman, Nic, Richard Fletcher, Anne Schulz, Simge Andı, Craig T. Robertson, Rasmus Kleis Nielsen. Reuters Institute Digital News Report 2021. Reuters Institute, Oxford, Yhdistyneet Kuningaskunnat 23.6.2021.
 <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2021-06/Digital_News_Report_2021_FINAL.pdf>

Reunanen, Esa, Noora Alanne, Reetta Rätty, Niiles Nousuniemi, Timo Harakka, Emmi Nuorgam, Jussi Toivanen, Veera Luoma-Aho. Uutismedia verkossa 2021. Reuters-instituutin Digital News Report - Suomen maaraportti. Journalismin, median ja viestinnän tutkimuskeskus, Tampere 2021.
 <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/133136/978-952-03-2023-2.pdf?sequence=2&isAllowed=y>>

Sehl, A., R. Fletcher, R. Picard. Crowding out: Is there evidence that public service media harm markets? A cross-national comparative analysis of commercial television and online news providers. European Journal of Communication, 2020.

Soramäki, Martti. Yleisradion hallinnon ja ohjauksen kehitys 1926-2017. Kehityskaari eduskunnan alaiseksi yhtiöksi. Helsinki: Liikenne- ja viestintäministeriö, 2017.
 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160414/LVM_%2017_2017_YLEn_hallinnon_ja_ohjauksen_kehitys_1949-2017.pdf?sequence=1>

Tuomi, Jouni ja Anneli Sarajärvi. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi, 2018.

Yli-Hukkala, Lotta. Onko uusi Yle-laki typerä ja huono? Tutkielma Yleisradion ja sananvapauden historiasta sekä uudesta Yle-laista 2021. Oikeustieteen pro gradu - tutkielma. Helsingin yliopisto, 2021.
<<https://drive.google.com/file/d/1SGJ4hwVfD2eyKsMnkYl0SX3NWH8JGu-1/view?usp=sharing>>

Muut lähteet

Amsterdamin sopimus, Pöytäkirja jäsenvaltioiden julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta, 11997D/PRO/09.

Euroopan komissio, tiedonanto, 2009/C 257/01

Marko Ala-Fossin, Heikki Hellmanin, Jockum Hildénin ja Hannu Niemisen yhteinen lausunto hallituksen esityksestä Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n muuttamisesta, 12.3.2021. <<https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaisuMetatieto/Documents/EDK-2021-AK-357825.pdf>>

Oikeudellinen arvio sisämarkkinoille soveltumattomasta valtiontuesta. Yleisradio Oy:n tekstimuotoisten journalististen verkkosisältöjen rahoitus. Medialiiton kantelun muistio. Avance Asianajotoimisto Oy, Bech-Bruun ja Copenhagen Economics, 2017. <<https://www.medialiitto.fi/wp-content/uploads/2020/09/KAANNOS-Liite-4-Oikeudellinen-arvio-sisamarkkinoille-soveltumattomasta-valtioneusta-ID-576907.pdf>>

Tieto on meidän - kansalaisaloite Ylen tekstisisältöjen turvaamiseksi, 15.2.2021. <<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/8023>>

Yleisradion tekstisisällöt ja hallintoneuvoston riippumattomuus Euroopan komission arvioitavaksi. Medialiitto 10.9. <<https://www.medialiitto.fi/uutiset/yleisradion-tekstisisallot-ja-hallintoneuvoston-riippumattomuus-euroopan-komission-arvioitavaksi/>>

Yle kuriin nyt! -kansalaisaloite, 23.9.3034. <<https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/14101>>

Lehdistöaineisto

Helsingin Sanomat 2017-2024. <<https://www.hs.fi/>>

Iltä-Sanomat 2017-2024. <<https://www.is.fi/>>

Yle 2017-2024. <<https://yle.fi/>>

Liitteet

Liite 1. Yle-laki ennen, lausuntokierroksella ja nykyään

Taulukko 1. Yle-laki ennen lakimuutosta, hallituksen esityksen luonnos ja Yle-laki 1.8.2022 alkaen

Yle-laki ennen: 7 § Julkinen palvelu Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja tulee tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti.	Lakiluonnos 16.6.2020: 7 § Julkinen palvelu Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Edellä mainittuja ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja tulee tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Sisältöpalvelujen pääpainon tulee olla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa. Tekstimuotoisen sisällön tulee pääsääntöisesti liittyä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun.	Yle-laki 1.8.2022: 7 § Julkinen palvelu Yhtiön tehtävänä on tuoda monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Edellä mainittuja ja muita julkisen palvelun sisältöpalveluja tulee tarjota yleisissä viestintäverkoissa valtakunnallisesti ja maakunnallisesti. Sisältöpalvelujen pääpainon tulee olla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa. Tekstimuotoisen sisällön tulee 3 momentissa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta liittyä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun. --- Yhtiö voi 1 momentista poiketen tarjota yleisissä viestintäverkoissa seuraavia tekstimuotoisia sisältöjä ilman, että niiden on liityttävä yhtiön liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun: 1) lyhyet tekstimuotoiset uutissisällöt, joita yhtiö julkaisee Oy Suomen tietotoimisto – Finska Notisbyrån Ab:n tai muun sitä vastaavan kansallisen uutistoimiston kanssa tehdyn yhteistyön perusteella; 2) nopeisiin ja nopeasti kehittyviin uutistilanteisiin liittyvät lyhyet tekstimuotoiset uutissisällöt; 3) yhtiön 2 momentin 7 kohdan mukaisesti välittämät tekstimuotoiset viranomaistiedotukset ja poikkeusoloihin varautumisen edellyttämät välttämättömät tekstimuotoiset sisällöt; 4) saamen- ja romaninkieliset sekä maan muiden vähemmistönä olevien kieliryhmien kielellä olevat tekstimuotoiset uutissisällöt; 5) kulttuuriin liittyvät tekstimuotoiset sisällöt; 6) oppimiseen liittyvät tekstimuotoiset sisällöt.

Liite 2. Aikajana tapahtumista

Taulukko 2. Aikajana tapahtumista

<i>Aika</i>	<i>Tapahtuma</i>
21.6.2017	<i>Medialiiton kantelu</i>
14.11.2017	<i>LVM toimitti ensimmäisen vastineensa kanteluun ja komission kysymyksiin</i>
18.6.2018	<i>Suomen viranomaisten ja komission ensimmäinen tapaaminen</i>
24.5.2019	<i>Komissio lähetti alustavan kantansa kanteluun</i>
27.9.2019	<i>Suomen vastine (komission kirjeeseen, jossa alustava kanta) kirjeeseen toimitettiin</i>
12.11.2019	<i>LVM kertoi eduskuntaryhmien puheenjohtajille tilanteesta</i>
29.11.2019	<i>Suomen viranomaiset esittelivät ensimmäisen ehdotuksensa komissiolle Brysselissä</i>
Kevät 2020	<i>Sähköpostikirjeenvaihto komission kanssa johti komission alustavaan näkemykseen</i>
16.3.2020	<i>LVM toimitti eduskuntaryhmien puheenjohtajille komission hyväksymän luonnoksen</i>
16.6.2020	<i>Hallituksen esitys etenee lausunnoille</i>
31.8.2020	<i>Lausuntokierros päättyy</i>
17.9.2020	<i>Komission kirje, jossa linjataan kommunikaatio ja dokumentit salaisiksi</i>
7.10.2020	<i>Lausuntokierroksen ja komission huomioiden perusteella tarkennettiin, ”että sellaisten Yleisradion julkaisemien tekstimuotoisten uutissisältöjen, jotka eivät liity Yleisradion liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun, tulee olla pääsääntöisesti lyhyitä.”</i>
23.10.2020	<i>Komissio esitti lisää huomioita sähköpostiviestissä</i>
14.12.2020	<i>Hallituksen esitys on esitelty eduskuntaryhmien puheenjohtajille</i>
17.12.2020	<i>Hallitus antoi lakiesityksensä eduskunnalle</i>
18.12.2020	<i>Hallituksen esityksen antamisesta ilmoitettiin täysistunnossa</i>
2.2.2021	<i>LVM julkaisee muistion: YLE-lain muuttamisen taustaa</i>
3.2.2021	<i>Eduskunnan lähetekeskustelu</i>

- 5.2.2021 Asia saapui LiV:aan ja lähetettiin PeV:aan
- 15.2.2021 Tieto on meidän –kansalaisaloite Ylen tekstisisältöjen turvaamiseksi julkaistiin
- 4.3.2021 LiV asiantuntijakuuleminen: LVM
- 10.3.2021 LiV epävirallinen etäkokous, asiantuntijakuuleminen: OM, OKM, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, TEM
- 16.3.2021 LiV asiantuntijakuuleminen: Helsingin ja Tampereen yliopistot, Suomen kustannusyhdistys
- 17.3.2021 LiV epävirallinen etäkokous, asiantuntijakuuleminen: LVM, Yle, MTV, Medialiitto, Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta + kirjalliset: viideltä Medialiiton jäseneltä ja kolmelta vammaisten henkilöiden etujärjestöltä
- 26.3.2021 PeV epävirallinen etäkokous, asiantuntijalausunnat: LVM, kolme professoria ja tohtori
- 27.5.2021 Sanoma Media Finland Oy kanteli Yle Areenasta Euroopan komissiolle
- 30.5.2021 Ylen tekstisisältöjen turvaamista vaativa kansalaisaloite keräsi 50 000 allekirjoitusta
- 11.6.2021 PeV epävirallinen etäkokous, asiantuntijakuuleminen: professori Veli-Pekka Viljanen
- 28.9.2021 PeV lausunto valmistui
- 6.10.2021 LiV vastaanotti PeV:n lausunnon, asiantuntijakuuleminen: Julkisen sanan neuvosto, Journalistiliitto
- 8.10.2021 LiV epävirallinen etäkokous, asiantuntijakuuleminen: Ylen hallintoneuvosto, Yle julkisen palvelun johtaja
- 28.10.2021 LiV asiantuntijakuuleminen: Professorit Olli Mäenpää ja Tuomas Ojanen
- 29.10.2021 LiV päätti ottaa asian yhteydessä käsiteltäväksi kansalaisaloitteen
- 25.11.2021 LiV asiantuntijakuuleminen: kansalaisaloite, LVM, Kuuloliitto ry. Valiokunta pääsi näkemään salaiset asiakirjat.
- 7.12.2021 LiV asiantuntijakuuleminen: LVM
- 9.12.2021 LiV asiantuntijakuuleminen: kansanedustaja Antti Lindtman
- 3.2.2022 LiV asiantuntijakuuleminen: LVM
- 22.2.2022 LiV mietintö valmistui
- 24.2.2022 Eduskunta 1. käsittely: hyväksyi ehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena
- 1.3.2022 Eduskunta 2. käsittely: hyväksyi hallituksen esityksen ja hylkäsi kansalaisaloitteen

10.3.2022	<i>Yle-kantelun EU-käsittely on saatu päätökseen</i>
10.3.2022	<i>Hallitus esittää, että presidentti vahvistaa muutoksen ja määrää sen tulemaan voimaan 1.8.2022</i>
1.8.2022	<i>Yle-lain muutokset astuvat voimaan.</i>

Liite 3. Lähetekeskustelun argumentit ja niiden arvotus

Taulukko 3. Lähetekeskustelun puheenvuorojen pitäjät ja kannat

<i>Kansanedustaja</i>	<i>Kanta HE 250/2020 vp</i>	<i>Yle myönteinen / kielteinen</i>
<i>Mikko Kinnunen (Kesk.)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Pasi Kivisaari (Kesk.)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Ari Torniainen (Kesk., LiV, Ylen hallintoneuvoston VPJ)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Arto Satonen (Kok. Ylen hallintoneuvoston PJ)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Sari Essayah (KD)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Riikka Purra (PS)</i>	Puoltava	Kielteinen
<i>Sebastian Tynkkynen (PS)</i>	Puoltava	Kielteinen
<i>Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka (SDP, vastuuministeri)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Suna Kymäläinen (SDP, LiV PJ, Ylen hallintoneuvoston jäsen)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Hanna Sarkkinen (Vas.)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Hanna Holopainen (Vihr.)</i>	Puoltava	Myönteinen
<i>Mari Holopainen (Vihr.)</i>	Vastustava	Myönteinen
<i>Jenni Pitko (Vihr., Ylen hallintoneuvoston jäsen 2021)</i>	Puoltava	Myönteinen

Arvotin argumenttien kannoista puoltavuuden voimakkuuden (1, 2, ..., 5) ja vastustavuuden voimakkuuden (-1, -2, ..., -5) hallituksen esitykseen ja Yle-myönteisyyden voimakkuuden (1, 2, ..., 5) ja Yle-kielteisyyden voimakkuuden (-1, -2, ..., -5). Holopaisen ja Tynkkynen argumentit toimivat asteikkoni ääripäinä.

Hallituksen esityksen puoltamisen täydet pisteet (5) sai argumentoimalla esimerkiksi Ylen toiminnan rajaamisella vain markkinoilla epäonnistuviin alueisiin ja toivomalla Ylen budjetin pienenevän sen toiminnan rajoittamisen seurauksena. Neutraalin rajamaille (-1–1) asettui, jos argumentit keskittyivät esimerkiksi komission vaatimusten täyttämiseen (1), HE:n rajauksen poikkeusten esille tuomiseen (1), huoleen yhdenvertaisesta tiedonsaannista (-1) tai Ylen julkisen palvelun tärkeyden korostamiseen (-1). Vastustavan täydet pisteet (-5) sai

argumentoimalla kilpailuoikeudellisten näkökohtien liiallisesta painottamisesta tai tuomalla esiin vaihtoehtoja HE:lle.

Yle-myönteisimmät pisteet sai osoittamalla huolta kaupallisten paikallismedioiden heikosta laadusta (5), korostaessa Ylen laadukkaan median tärkeää yhteiskunnallista roolia (4) ja sen roolia valeutusten ajassa (4). Neutraalin rajamaille (-1-1) asettui, jos esimerkiksi argumentoi Ylen olevan tärkeä osa monipuolista mediakenttää (1), Ylen sisällön olevan suojelemisen arvoista (1), Ylen uhasta kaupallisen median kilpailukyvyille (-1) tai tarpeella selkiyttää kaupallisen median toimintaympäristöä (-1). Vastustavan täydet pisteet (-5) sai esimerkiksi argumentoimalla, että Yle vaikuttaa negatiivisesti kansalaisten monipuoliseen tiedonsaantiin.

Näiden arvoitusten perusteella asetin puheenvuoron pitäneet kansanedustajat nelikenttään, jossa vaakasuunnassa ilmenee kansanedustajan asettuminen HE-vastaisella ja HE-puoleisella akselilla (-5-5). Pystysuunnassa ilmenee kansanedustajan asettuminen Yle-kielteisellä ja -myönteisellä akselilla (-5-5).

Taulukko 4. Lähetekeskustelun argumentit

Lähetekeskustelun argumentit arvoitettuna asteikolla -5-5 hallituksen esityksen (HE) puoltavuuden ja vastustavuuden ja/tai Yle-kielteisyyden ja -myönteisyyden osalta. Arvoituksen periaatteita on selitettyä yllä.

HE	YLE	Argumentti
		Medialiiton kantelu, EU-sääntely, komission vaatimukset
1		Medialiiton kantelu: Taustalla on Medialiiton vuonna 2017 tekemä kantelu Euroopan komissiolle, joka vaikuttaa esityksen taustalla.
1		EU-sääntelyn mukaisuus: Esityksen tarkoituksena on varmistaa, että Yleisradion julkisen palvelun tehtävä on määritelty EU-valtiontukisääntelyn mukaisesti. Lakimuutokseen on pakko ryhtyä EU-sääntelyn takia.
1		EU-komission vaatimus toimenpiteistä: Euroopan komissio edellyttää Suomelta toimenpiteitä Ylen suhteen, mikä on johtanut lakimuutoksiin.
-4	1	Lakimuutosta ei kannattaisi tehdä ilman pakkoa: Lakimuutosta ei tehtäisi, ellei siihen olisi pakottavaa tarvetta, ja se on epäsuotuisa median toimintaedellytysten kannalta.
-3	1	Valtiontukikantelun väitteet ja niiden kyseenalaistaminen: Kantelussa väitetään, että Ylen tekstisisällöt vääristävät kilpailua, vaikka tutkimusnäyttöä tästä ei ole. Päinvastoin, tutkimus osoittaa, että julkinen ja kaupallinen media hyötyvät toisistaan.
-5	3	Kilpailuoikeudellisten näkökohtien liiallinen painottaminen: Lakiesityksessä on keskitytty liikaa kilpailuoikeudellisiin näkökulmiin, vaikka tiedonvälityksessä on muitakin tärkeitä asioita.

1	1	Ylen tehtävän turvaaminen on eduskunnan vastuulla: Eduskunnan tehtävä on turvata Ylen edellytykset täyttää lakisääteinen tehtävänsä. EU:n digitaalisten palveluiden sääntely on tarpeellista: EU on vihdoin tehnyt kaksi tärkeää asetusta, jotka sääntelevät digitaalisten palveluiden markkinoita ja sisältöä, ja näitä asetuksia tarvitaan lainvastaisuuksiin puuttumiseksi ja reilun kilpailun turvaamiseksi. EU-asetus, joka pyrkii suitsimaan suurimpia portinvartijayrityksiä, on tärkeä, koska nämä yritykset ovat aito uhka kilpailulliselle markkinataloudelle.
		Poikkeukset tekstisisältöisten julkaisujen rajoittamiseen
1		Tekstimuotoisten sisältöjen rajoitus ja poikkeukset: Yleisradion tekstimuotoisten sisältöjen tulee liittyä kuva- tai äänisisältöihin tietyissä tapauksissa. Poikkeuksia ovat lyhyet uutissisällöt, viranomaistiedotukset ja kulttuuriin liittyvät tekstit.
1	2	Nopeat uutistilanteet: Puhuja argumentoi, että Ylen pitää voida tiedottaa nopeista uutistilanteista (esimerkiksi, jos laiva ajaa karille), vaikka tilanteista ei olisi saatavilla kuvaa tai ääntä. Tämä on tärkeää kansalaisten nopean tiedonsaannin kannalta.
2	2	Koulutukseen ja oppimiseen liittyvät sisällöt: Puhuja pitää itsestään selvänä, että koulutukseen ja oppimiseen liittyvät sisällöt ovat tärkeitä ja niiden tulee olla osa poikkeuksia, joissa Yle voi toimia ilman rajoituksia. Uutistoimisto STT:n jäsenyyteen liittyvä muutos: Puhuja ihmettelee, miksi kaupallinen media on muuttanut kantaansa STT-jäsenyyden suhteen, vaikka aiemmin he vaativat Yleä liittymään STT:oon. Hän nostaa esille tämän muutoksen outona ja epäloogisena.
		Valmisteluprosessi
2		Parlamentaarinen valmistelu: Lakiesitys on valmisteltu parlamentaarisesti eduskuntaryhmien ohjauksessa, mikä antaa sille legitimitettä ja varmistaa, että eri näkökulmat on otettu huomioon.
4		Epävirallinen menettely komission kanssa: Epävirallinen menettely antaa Suomelle parhaat mahdollisuudet vaikuttaa lopputulokseen. Epävirallinen menettely EU:n kanssa on parempi kuin pitkä ja epävarma oikeusprosessi.
2		Hyvä kompromissi: Lakiesityksen valmistelun aikana on ollut ristiriitaisia näkemyksiä, ja Medialiitto on halunnut tiukennuksia. Lakiesitys on onnistunut ja tasapainoinen, ottaen huomioon eri osapuolten näkemykset. Lakiesitys on saanut laajaa tukea ja tulee todennäköisesti saamaan kannatusta yli puoluerajojen.
-1		Lakimuutoksesta on annettu kriittistä palautetta, joka on otettava huomioon: Lakimuutosta koskevaan lausuntokierrokseen on sisällynyt kriittistä palautetta, johon on syytä perehtyä huolella.
-5		Vaihtoehtoja lakiesitykselle: Tampereen yliopiston ja Helsingin yliopiston yhteislausunto kritisoi lakiesityksen jakoa tekstimuotoisen ja audiovisuaalisen sisällön välillä. Lausunnossa ehdotetaan, että Ylen tehtävät voitaisiin määrittellä uudelleen ja tietyiltä osin laajentaa, jotta vältettäisiin kilpailuoikeudelliset ongelmat.

Mediakenttä	
3	-2 Kaupallisen median toimintaedellytykset: Yleisradion tekstimuotoiset verkkosisällöt herättävät huolta, että julkisia varoja käytetään verkkosanomalehtien kaltaisiin palveluihin, mikä voi vaikuttaa kotimaisen yksityisen median toimintaedellytyksiin.
3	-1 Kaupallisen median toimintaympäristön selkiyttäminen: Esitys selkiyttää kaupallisen median toimintaympäristöä, mikä lisää varmuutta kaupallisten mediaryitysten toiminnassa.
3	-1 Vaikutukset kaupalliseen mediaan: Vaikka esityksellä ei oleteta olevan suuria vaikutuksia kaupallisten medioiden kysyntään, se voi silti vaikuttaa positiivisesti niiden toimintaympäristön varmuuteen.
3	-1 Kaupallisen median haasteet: Ylen tarjoamat ilmaiset sisällöt voivat heikentää kaupallisten medioiden liiketoimintaa ja kilpailuasemaa. Halu vahvistaa kaupallisen median toimintaedellytyksiä.
2	1 Monipuolinen mediakenttä, Yle sekä kaupalliset toimijat: On tärkeää säilyttää monipuolinen ja moniarvoinen mediakenttä, jossa on tilaa sekä Ylelle että kaupallisille toimijoille.
3	-1 Tasa-arvoinen kilpailu: Tarve säilyttää tasapaino kilpailuolosuhteissa, jotta ei synny epäterveitä kilpailuasetelmia.
	-5 Ylen negatiivinen vaikutus monipuoliseen tiedonsaantiin: Vahvistaako Yle todella kansalaisten kattavaa tiedonsaantia, koska sen laajeneminen voi johtaa yksityisten mediatalojen sulkeutumiseen ja vähentää näin tiedonvälityksen monimuotoisuutta. Monipuolisen mediakentän tärkeys: Monipuolinen mediakenttä, jossa on useita eri toimijoita, on kansalaisten tiedonsaannin kannalta parempi kuin yksi suuri Yle.
-3	2 Kotimaisen median pahin kilpailija on kansainvälinen digitaalinen media, joka vie mainostuloja.
5	-5 Ylen toiminnan rajaaminen vain markkinoilla epäonnistuviin alueisiin: Ylen tulisi rajoittaa toimintansa niille alueille, joilla markkinaehtoinen toiminta ei tuota riittävästi sisältöä, kuten saamenkieliseen sisältöön.
5	-4 Ylen kasvu ja veronmaksajien kustannukset: Yle on laajentunut merkittävästi veronmaksajien kustannuksella, mikä herättää huolta siitä, onko kasvu ollut tarpeellista tai tehokasta.
Yhdenvertainen tiedonsaanti	
-1	Vammaisjärjestöjen huolenaiheet: Vammaisjärjestöjen esittämät huolet on huomioitava, jotta kaikki kansalaiset, erityisesti erityisryhmät, saavat tarvitsemansa palvelut ja tiedon.
	1 Erityisryhmien palvelut Yleltä: Ylen ohjelmien tarjonta erityisryhmille, kuten lapsille ja iäkkäille, on merkittävä osa sen palvelutehtävää.
-1	1 Ylen palveluiden tärkeys: Ylen palvelut, erityisesti tekstimuotoiset sisällöt, ovat tärkeitä laajalle kansalaisjoukolla, mukaan lukien vammaisjärjestöt ja erityistä tukea tarvitsevat, ja ne ovat osa Ylen tehtäviä.

- 1 1 **Huoli yhdenvertaisesta tiedonsaannista:** Huoli, että muutokset voivat vaikuttaa kansalaisten yhdenvertaiseen tiedonsaantiin ja, että yhteiskunnan eriarvoistuminen voi näkyä tiedonsaannin osalta ja vaikuttaa luotettavan tiedon saatavuuteen..
- 4 2 **Julkisesti rahoitetun tiedonvälityksen vertautuminen muihin julkisiin tehtäviin:** Hän vertaa julkisesti rahoitettua tiedonvälitystä muihin julkisesti rahoitettuihin palveluihin, kuten koulutukseen ja tutkimukseen, jotka eivät toimi kaupallisin ehdoin mutta ovat silti yhteiskunnalle välttämättömiä.
- Alueellinen uutisointi**
- 1 2 **Ylen alueellisen julkisen palvelun velvoitteen tärkeys:** On tärkeää, että Yle säilyttää julkisen palvelun velvoitensa alueellisessa uutisoinnissa erityisesti alueilla, joilla kaupallisten toimijoiden ei ole kannattavaa toimia.
- 3 **Ylen panostus paikallisiin verkkouutisiin on ollut ongelmallista,** koska se on kilpaillut maakuntalehtien kanssa samoista lukijoista. Tämä kilpailu heikentää maakuntalehtien asemaa ja olemassaoloa.
- 2 **Kotimainen tuotanto:** Ylen ohjelmiston tulisi olla jatkossakin pitkälti kotimaista ja tukea kotimaista tuotantoa. Alueellinen tehtävä ja toiminta koko Suomessa ovat erityisen tärkeitä.
- Laadukas journalismi**
- 4 **Laadukas journalismi, oikea tieto ja keskustelu, Yle tärkeä:** Yleisradion tekemä laadukas journalismi on tärkeä osa suomalaista yhteiskuntaa ja demokratiaa.
- 1 **Yle olennainen kansalaisten tiedonsaannissa:** Yleisradion tarjoamat sisällöt ovat maksuttomasti kaikkien kansalaisten saavutettavissa, mikä edistää yhdenvertaisuutta ja tiedonsaantia.
- 2 2 **Ylen tärkeä rooli poikkeustilanteissa:** Ylellä on tärkeä rooli tiedonvälityksessä myös poikkeustilanteissa, kuten pandemioissa ja muissa kriiseissä.
- 2 1 **Ylen tärkeä sisältö:** Yleisradion tarjoamat kulttuurielämykset ja yhteiset tarinat ovat kysytyjä ja kuuluvat kaikille.
- 4 **Ylen rooli valeutisten suhteen ja niiden torjunnassa:** Valeutisten leviäminen korostaa luotettavan ja monipuolisen tiedon tärkeyttä, ja Yleisradion toiminta on tärkeää demokratian kannalta.
- 2 1 **Ylen puolueettomuus ja laatu tärkeitä:** Ylen tulisi jatkossakin toimia puolueettomasti ja tarjota laadukasta sisältöä, kuten tiedettä, kulttuuria, uutisia, historiaa, urheilua ja ajankohtaisohjelmia.
- 2 **Suomalaisten luottamus Yleen:** Vuoden 2019 kyselytutkimuksen mukaan 87 % suomalaisista luottaa Ylen uutisiin, mikä korostaa Ylen asemaa luotettavana uutislähteenä.
- 2 **Muiden mediatalojen luotettavuus:** Kritisoi väitettä, jonka mukaan vain Yle voisi tuottaa luotettavaa tietoa, ja puolustaa muiden mediatalojen kykyä tuottaa laadukasta journalismia julkisen sanan neuvoston ja journalistin ohjeiden mukaisesti.

- 4 5 **Kaupallisten paikallismedioiden heikko laatu:** Hän nostaa esiin esimerkin Pohjanmaalta, jossa paikallislehdessä on ollut epäilyksiä puolueellisuudesta ja laadun puutteesta, mikä herättää huolen siitä, että laadukasta ja riippumatonta paikallisuutisointia on yhä vähemmän saatavilla, jos Ylen roolia rajoitetaan.
- 2 **Kaupallinen media ja kansainvälinen yhteistyö uhkaa kotimaisen journalismin laatua:** Essayah ilmaisee huolensa siitä, että monet suomalaiset lehdet tekevät yhteistyötä kansainvälisten medioiden kanssa, mikä voi heikentää kotimaisen journalismin laatua. Hän toivoo, että suomalaisessa mediassa säilyy kansallinen näkökulma ja laadukas kotimainen journalismi.
- 2 **Journalismin ohjeet tärkeitä:** Varoittavat esimerkit ulkomailta korostavat journalismin ohjeiden noudattamisen tärkeyttä ja voivat tarjota oppia.
- 5 -5 **Ylen rooli vihervasemmiston äänitorvena:** Huoli siitä, että Ylen sisältö on puolueellista ja kallistuu vihervasemmistolaiseen suuntaan, mikä voi vähentää monipuolisuutta tiedonvälityksessä.
- Lakimuutoksen vaikutukset**
- 1 1 **Eduskunnan rooli lakimuutosten vaikutusten seurannassa:** Koska Yleisradio on eduskunnan alainen laitos, eduskunnan tulee huolellisesti tarkkailla lakimuutoksen vaikutuksia ja varmistaa Ylen toiminnan jatkuminen.
- 2 1 **Ylen rajoittaminen pyritty minimoimaan:** Lakimuutokset on pyritty laatimaan niin, että Ylen toimintaa rajoitetaan mahdollisimman vähän, ja että ne täyttävät EU-komission vaatimukset. Lakimuutos on "pienin paha" EU-velvoitteiden täyttämiseksi: Lakimuutos saattaa olla "pienin paha", jolla voidaan täyttää EU-komission asettamat velvoitteet, ja siksi se on mahdollisesti hyväksyttävä.
- 1 1 **Ylen resurssien leikkaukset ja niiden vaikutukset:** Ylen rahoitusta ei leikata tämän lakimuutoksen vuoksi, mikä on merkittävä asia Ylen toimintaedellytysten turvaamiseksi. Jos Yleltä leikataan resursseja, se voi johtaa heikompilaatuihin journalismiin, koska se joutuisi tekemään halvempaa journalismia.
- 5 -4 **Budjettivaikutukset ja Ylen rahoituksen rajoittaminen:** Ylen toimintojen rajoittaminen toivotaan johtavan merkittäviin budjettivaikutuksiin, eikä niin, että Ylen budjetti pysyisi samana rajoituksista huolimatta.
- 4 **Ylen arvio lakimuutosten vaikutuksista:** Ylen oman arvion mukaan lakimuutos ei merkittävästi heikennä sen toimintaa, mikä antaa syyn uskoa, että muutos on hallittavissa. **Yle on jo valmistautunut muutoksiin** lisäämällä tekstisisältöihinsä liikkuvaa kuvaa ja ääntä, mikä osoittaa sopeutumista EU-valtiontukiehtojen mukaisesti.
- 4 1 **Epävarmat hyödyt lakiesityksestä:** Holopainen kyseenalaistaa lakiesityksen hyödyllisyyden ja epäilee, ettei sen vaikutuksista ole esitetty riittävästi näyttöä. Hän viittaa siihen, että lakiesityksen perusteluissa on otettu esiin mahdollisuus tekstimuotoisen sisällön rajoittamiseen, mikä saattaa johtaa negatiivisiin vaikutuksiin ilman merkittäviä hyötyjä.

- 3 1 **Lakimuutos ei paranna median toimintaedellytyksiä tai lisää laadukasta journalismia:** Lakimuutos ei tule parantamaan median toimintaedellytyksiä eikä lisäämään laadukasta journalismia, vaan saattaa jopa heikentää niitä.
- 4 1 **Lakimuutos voi johtaa median toiminnan vähenemiseen:** Lakimuutos saattaa pahimmillaan vähentää median toimintaa, mikä on vastoin tavoitteita.
- 3 **Yhteiset selkeät säännöt hyväksi:** On parempi, että päätöksiä tehdään sääntöjen mukaan kuin suurten yritysten mielivallan perusteella, kuten nähtiin Trumpin Twitter-tilin tapauksessa.
- 2 **Lakimuutos voi muuttaa Ylen painotuksia:** Lakimuutos ei välttämättä vähennä Ylen toimintaa, mutta voi muuttaa sen painotuksia, esimerkiksi siirtymistä tekstisisällöistä video- ja audiomuotoihin.
- 3 Lakiesitys **määrittelee Ylen tekstimuotoisen verkkosisällön tarkemmin**, ja Yle itse kannattaa tätä tarkennusta.
- 4 **Lakiesityksen tarpeellisuus:** Yhteiskunta ja tiedonvälitys ovat jatkuvassa muutoksessa. Elämme muuttuvassa yhteiskunnassa, ja myös tiedonvälitys ja uutisointi ovat muutoksessa, mikä tekee lakiesityksen tarpeelliseksi.
- 4 1 Lakiesityksellä **Yleisradion riippumattomuus turvataan**, ja sen merkittävää roolia kaikkia suomalaisia palvelevana julkisena mediana tulee vahvistaa entisestään.
- 3 1 **On tärkeää puolustaa puolueetonta Yleisradiota**, joka toimii eduskunnan alaisuudessa. On tärkeää, että Ylen julkisen palvelun yleisradiotoiminnan edellytykset turvataan ja että Yle säilyttää keskeisen roolinsa suomalaisessa yhteiskunnassa.